

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU  
Sosiaali-alan koulutusohjelma

Henna Lehikoinen  
Virpi Pursiainen

**POSITIIVINEN PEDAGOGIIKKA HUOLTAJILLE TUTUKSI**

Opinnäytetyö  
Toukokuu 2018



**OPINNÄYTETYÖ**  
**Toukokuu 2018**  
**Sosiaalialan koulutusohjelma**

Tikkarinne 9  
80200 JOENSUU  
+358 13 260 600 (vaihde)

**Tekijä(t)**

Henna Lehikoinen, Virpi Pursiainen

**Nimeke**

Positiivinen pedagogiikka huoltajille tutuksi

**Toimeksiantaja**

Ollilan päiväkoti

**Tiivistelmä**

Positiivista pedagogiikkaa käytetään Joensuun seudun varhaiskasvatuksessa. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tehdä positiivista pedagogiikkaa tutuksi Ollilan päiväkodin huoltajille ja innostaa heitä käyttämään sitä sekä luonteenvahvuuksia perheen kotona. Tarkoituksena oli myös tukea varhaiskasvattajien ja huoltajien välistä yhteistyötä. Tavoitteena oli järjestää toiminnallinen vanhempainilta sekä opas, jotka lisäisivät huoltajien käsitystä positiivisesta pedagogiikasta ja luonteenvahvuuksista.

Opinnäytetyö oli toiminnallinen ja tavoite syntyi Ollilan päiväkodin tarpeesta. Tietoa kerättiin lapsilta, huoltajilta sekä varhaiskasvattajilta ja menetelminä käytettiin ryhmähaastattelua, havainnointia, sadutusta ja kyselylomaketta. Näistä saatuja tuloksia hyödynnettiin vanhempainillan ja oppaan suunnittelussa. Vanhempainillasta muotoutui koko perheen Vahvuusjahti-tapahtuma, jossa perheet pääsivät yhdessä tutustumaan luonteenvahvuuksiin toiminnallisilla tehtäväpisteillä. Opinnäytetyön tuotoksena valmistui opas: Positiivisen pedagogiikan hyödyntäminen kotona. Oppaassa on teoretietoa positiivisesta pedagogiikasta ja luonteenvahvuuksista sekä keinoja, kuinka näitä voi käyttää ja harjoitella kotona.

Vahvuusjahti-tapahtumassa kerätyn palautteen perusteella tapahtuma lisäsi huoltajien ja varhaiskasvatuksen yhteistyötä sekä huoltajien tietoa positiivisesta pedagogiikasta. Varhaiskasvatuksessa voidaan hyödyntää Vahvuusjahti-tapahtumaan tuotettua materiaalia erilaisissa tilanteissa. Oppaan avulla voidaan jakaa tietoa huoltajille positiivisesta pedagogiikasta sekä varhaiskasvatuksessa että sen ulkopuolella. Jatkossa voitaisiin tutkia, kokevatko vanhemmat positiivisen pedagogiikan hyödylliseksi ja käyttävätkö he sitä kotona.

**Kieli**  
suomi

Sivuja 59  
Liitteet 12  
Liitesivumäärä 23

**Asiasanat**

varhaiskasvatus, positiivinen pedagogiikka, luonteenvahvuudet, huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö



**THESIS**  
**May 2018**  
**Degree Programme in Social Services**

Tikkarinne 9  
FI 80200 JOENSUU  
FINLAND  
Tel. +350 13 260 600 (switchboard)

**Authors**

Henna Lehtikoinen, Virpi Pursiainen

**Title**

Making Positive Pedagogy Familiar with Guardians

**Commissioned by**

The Kindergarten of Ollila

**Abstract**

Positive pedagogy is in use in the early childhood education of Joensuu area. The purpose of this functional thesis is to introduce positive pedagogy to the guardians of the children in the kindergarten of Ollila and to motivate them to use it and character strengths at home. Another purpose was to support the collaboration between early childhood educators and guardians. The aim was to organize a functional parent's evening and a guide that would increase guardians' understanding about positive pedagogy and character strengths.

This thesis was functional and the aim came up from the need of the kindergarten of Ollila. The knowledge was gathered from children, guardians and early childhood educators, and the methods employed were group interview, observation, storycrafting and enquiry. The results obtained were utilized at planning parents' evening and the guide. The parents' evening was shaped to an event for the whole family, where families together got round to get to know character strengths in functional task points. As an output of the thesis, a guide was completed: Using Positive Pedagogy at Home. The guide contains theoretical knowledge of positive pedagogy and character strengths as well as how to use and practice them at home.

Based on the feedback collected in the event, the event increased guardians' understanding about positive pedagogy and the collaboration between early childhood educators and guardians. The materials produced for the event can be utilized in early childhood education in different situations. Information about positive pedagogy can be spread by using the guide in early childhood education and elsewhere. In the future, one could survey if the guardians find positive pedagogy useful and if they use it at home.

**Language**  
Finnish

Pages 59  
Appendices 12  
Pages of Appendices 23

**Keywords**

early childhood education, positive pedagogy, character strengths, co-operation with guardians

# Sisältö

Tiivistelmä	
Abstract	
1 Johdanto .....	6
2 Varhaiskasvatuksen lähtökohdat sekä varhaiskasvatuksen ja huoltajien yhteistyö .....	7
2.1 Varhaiskasvatusta ohjaavat lait ja asiakirjat.....	7
2.2 Varhaiskasvatuksen tavoitteet.....	8
2.3 Varhaiskasvatuksen ja huoltajien välinen yhteistyö .....	9
3 Positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa.....	11
3.1 Positiivisen pedagogiikan lähtökohdat .....	11
3.2 Hyveet ja luontevahvuudet positiivisessa pedagogiikassa .....	12
3.3 VIA-luokittelu .....	14
3.4 Voima-, ydin- ja kasvuvahvuudet.....	17
3.5 Positiivinen pedagogiikka Joensuun seudun varhaiskasvatuksessa .	18
4 Opinnäytetyön lähtökohdat .....	20
4.1 Aikaisemmat tutkimukset ja opinnäytetyöt .....	20
4.2 Tarkoitus ja tavoitteet.....	23
4.3 Opinnäytetyön prosessi .....	23
5 Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat .....	27
5.1 Osallistaminen.....	27
5.2 Toiminnallinen opinnäytetyö .....	28
5.3 Ryhmähaastattelu .....	29
5.4 Havainnointi.....	30
5.5 Sadutus .....	32
5.6 Kysely .....	33
5.7 Reflektio.....	34
6 Ryhmähaastattelu varhaiskasvattajille ja lasten tuokiot .....	35
6.1 Ryhmähaastattelu varhaiskasvattajille ja sen tulokset .....	35
6.2 Lapsille järjestetyt toimintatuokiot ja niistä nousseet tulokset .....	37
7 Vahvuusjahti-tapahtuma ja opas huoltajille positiivisesta pedagogiikasta ...	40
7.1 Vahvuusjahti-tapahtuman suunnittelu ja valmistelu.....	40
7.2 Koko perheen yhteinen Vahvuusjahti-tapahtuma .....	42
7.3 Perheiden antama palaute Vahvuusjahti-tapahtumasta.....	44
7.4 Työntekijöiden antama palaute Vahvuusjahti-tapahtumasta.....	46
7.5 Oppaan kokoaminen.....	47
8 Pohdinta.....	49
8.1 Opinnäytetyön prosessin arviointi.....	49
8.2 Tavoitteiden toteutuminen ja arviointi.....	52
8.3 Luotettavuus ja eettisyys .....	53
8.4 Ammatillinen kasvu ja oppimiskokemukset.....	55
8.5 Kehitys mahdollisuudet jatkossa .....	56
Lähteet .....	57

## Liitteet

Liite 1	Toimeksiantosopimus
Liite 2	Tutkimuslupa
Liite 3	Kirje Ollilan päiväkodin varhaiskasvattajille ryhmähaastattelusta
Liite 4	Kirje Ollilan päiväkodin lasten huoltajille toimintatuokioista
Liite 5	Ryhmähaastattelun apukysymykset
Liite 6	Suunnitelma lasten toimintatuokiolle
Liite 7	Havainnointirunko lasten toimintatuokiolle
Liite 8	Kutsu Vahvuusjahti-tapahtumaan
Liite 9	Vahvuusjahti-tapahtuman tehtäväpisteet
Liite 10	Palautelomake huoltajille
Liite 11	Palautelomake työntekijöille
Liite 12	Opas: Positiivisen pedagogiikan hyödyntäminen kotona

## 1 Johdanto

Joensuun seudun varhaiskasvatussuunnitelmassa näkyy positiivinen pedagogiikka yhtenä tärkeänä toimintaa ohjaavana ajatuksena. Se näkyy myös lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laadinnassa. Tavoitteet asetetaan lapsen vahvuuksista käsin. (Opetushallitus 2017a, 8–9.) Luonteenvahvuuksien käyttö lisää hyvinvointia ja luo pohjaa lapsen myönteiselle itsetuntemukselle (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 31). Omien vahvuuksien tiedostaminen luo pohjaa kohdata niitä pettymyksiä ja vaikeuksia, joita elämässä mahdollisesti tulee vastaan (Uusitalo-Malmivaara 2014a, 19). Lasten huoltajille on tärkeää kokea, että kasvattajat näkevät heidän lapsensa vahvuudet (Saukkola & Laane 2017, 76).

Positiivisen pedagogiikan lähtökohdat tulevat positiivisesta psykologiasta. Siinä halutaan puutteiden sijaan keskittyä niihin asioihin, jotka tekevät oppimisesta mielekäästä, saavat lapset tuntemaan oppimisen iloa ja kannattelevat lapsia selviämään vaikeuksista. Myönteisellä ilmapiirillä ja lapsen kokemusmaailman tunnistamisella luodaan perusta lasten osallisuudelle, yhteisöllisyydelle sekä yhteistyölle huoltajien ja varhaiskasvatuksen välillä. (Kumpulainen, Mikkola, Rajala, Hilppö & Lipponen 2014, 225–227.)

Valitsimme opinnäytetyömme aiheeksi positiivisen pedagogiikan, koska se on ajankohtainen aihe. Otimme yhteyttä Ollilan päiväkotiin, jossa tiesimme positiivisen pedagogiikan olevan aktiivisessa käytössä. Päiväkodilla oli tarjota sopiva aihe ja sovimme yhteistyön aloittamisesta. Opinnäytetyön tarkoitus oli tuoda positiivista pedagogiikkaa tutuksi huoltajille, innostaa heitä käyttämään sitä kotona sekä tukea päiväkodin ja kodin välistä yhteistyötä. Kasvatusyhteistyössä yhdistetään huoltajan tuntemus omasta lapsesta sekä työntekijän varhaiskasvatuksen asiantuntijuus (Kekkonen 2012, 189). Tavoitteinamme oli järjestää vanhempainilta sekä koota huoltajille tiivis opas positiivisesta pedagogiikasta. Vanhempainilta muotoutui koko perheen yhteiseksi Vahvuusjahti-tapahtumaksi.

Opinnäytetyömme tietoperustaan kokosimme teoriaa varhaiskasvatuksen perusteista, huoltajien kanssa tehtävästä yhteistyöstä ja positiivisesta pedagogiikasta.

Luvussa 4 esittelemme opinnäytetyömme lähtökohdat, aikaisemmat opinnäytetyöt, opinnäytetyömme tarkoituksen ja tavoitteet sekä opinnäytetyön prosessin. Opinnäytetyömme oli toiminnallinen ja tiedonkeruumenetelminä käytimme haastattelua, havainnointia, sadutusta sekä kyselyä, joiden teoriaa olemme koonneet lukuun viisi. Tässä luvussa avaamme myös osallistamisen ja reflektion käsitteitä tämän opinnäytetyön näkökulmasta. Luvussa 6 on varhaiskasvattajien ja lasten haastattelut sekä niistä saadut tulokset. Vanhempainillan kuvaus, illan palaute ja arviointi sekä opas vanhemmille positiivisesta pedagogiikasta löytyvät seitsemännestä luvusta. Viimeisessä eli kahdeksannessa luvussa arvioimme koko opinnäytetyön prosessia sekä tavoitteiden toteutumista, pohdimme luotettavuuden ja eettisyyden toteutumista, omaa ammatillista kasvuamme ja oppimistamme sekä mietimme kehitysmahdollisuuksia jatkossa.

## **2 Varhaiskasvatuksen lähtökohdat sekä varhaiskasvatuksen ja huoltajien yhteistyö**

### **2.1 Varhaiskasvatusta ohjaavat lait ja asiakirjat**

Varhaiskasvatus on lapsen suunnitelmallinen ja tavoitteellinen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostama kokonaisuus. Sitä järjestetään päiväkotien ja perhepäivähoidon lisäksi myös esimerkiksi leikki- ja kerhotoimintana. Osallistuminen on vapaaehtoista, mutta se kuuluu jokaisen alle kouluikäisen lapsen oikeuksiin. Ennen koulun aloitusta lapsi käy lukuvuoden verran esiopetuksessa, joka on toiminnallisesti varhaiskasvatusta. Esiopetus on ollut velvoittavaa elokuusta 2015 lähtien. (Opetushallitus 2017b.)

Varhaiskasvatus on osa opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalaan ja kuuluu kasvatukseen ja koulutuspalveluihin. Sitä koskevia lakeja sekä säädöksiä on useita ja siihen sovelletaan vielä päivähoitoa koskevia säädöksiä, joissa viitataan sosiaalihuoltoon tai -palveluihin. Laki lasten päivähoitosta (36/1973) vaihtoi nimen varhaiskasvatuslaiksi 1.8.2015 lain muutoksen (580/2015) myötä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018.)

Varhaiskasvatuslaki (36/1973) määrittelee varhaiskasvatuksen sekä asettaa sille tavoitteet. Asetus lasten päivähoidosta (239/1973) määrittää muun muassa päivähoidon hakemusten käsittelyn ja hakuajat, hoitoajat, suhdeluvun lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä sekä henkilöstön kelpoisuusvaatimukset. Esiopeutukseen liittyvät säädökset löytyvät perusopetuslaista (628/1998). (Opetushallitus 2018.)

## **2.2 Varhaiskasvatuksen tavoitteet**

Varhaiskasvatuslaissa (36/1973) säädetään varhaiskasvatuksen tavoitteet, joita ovat muun muassa lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukeminen sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Varhaiskasvatuksessa tulee toteuttaa monipuolista pedagogista toimintaa, joka pohjautuu leikkiin, taiteisiin, liikkumiseen ja kulttuuriperintöön. Varhaiskasvatusympäristön tulee olla terveellinen, turvallinen ja kehittävä sekä myötävaikuttaa oppimiseen. Toimintatapojen tulisi olla lasta kunnioittavia ja varhaiskasvatuksen työntekijöiden ja lasten väliset vuorovaikutussuhteet tulisi turvata mahdollisimman pysyviksi. (Varhaiskasvatuslaki 36/1973.)

Varhaiskasvatuslaki mahdollistaa jokaisen lapsen tasavertaisen oikeuden varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksen tulee edistää sukupuolten tasa-arvoisuutta sekä yleisen kulttuuriperinnön ymmärtämistä kuten myös muita kielellisiä, kulttuurillisia, uskonnollisia ja katsomuksellisia taustoja. Varhaiskasvatuksessa tulisi vahvistaa lapsen vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja sekä antaa lapselle mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa omiin asioihinsa. Varhaiskasvatuksen tavoitteissa säädetään myös yhteistyöstä varhaiskasvatuksen ja huoltajien välillä, josta on kerrottu tarkemmin luvussa 2.3. (Varhaiskasvatuslaki 36/1973.)

Opetushallitus laatii valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, joiden pohjalta tehdään paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat. Jokaiselle lapselle luodaan varhaiskasvatuksen yksiköissä myös henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma. (Opetushallitus 2017b.) Varhaiskasvatuslaissa (36/1973) säädetyt tavoitteet ohjaavat varhaiskasvatussuunnitelmien laadintaa, toteuttamista sekä



arviointia. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin on laadittu määräykset varhaiskasvatuksen toteuttamisen keskeisistä tavoitteista ja sisällöistä, yhteistyöstä sekä lasten huoltajien että monialaisten yhteistyöverkostojen kanssa sekä lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman sisällöstä. (Opetushallitus 2016, 8, 15.)

Varhaiskasvatuslakiin (36/1973) tuli uudistuksen myötä lisäys, että kuntien, kuntayhtymien tai muiden palvelujen tuottajien on laadittava paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden pohjalta. Paikalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan täydennetään alueen varhaiskasvatuksen kannalta merkityksellisiä seikkoja sekä pedagogisia painotuksia. (Varhaiskasvatuslaki 36/1973.) Paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat ovat velvoittavia ja ne koskevat sekä kunnallisia että yksityisiä varhaiskasvatuspalvelujen tarjoajia (Opetushallitus 2016, 8–9). Joensuun seudun varhaiskasvatussuunnitelmaa toteuttavat Ilomantsi, Heinävesi, Joensuu, Juuka, Kontiolahti, Lipperi, Outokumpu sekä Polvijärvi (Opetushallitus 2017a, 7).

### **2.3 Varhaiskasvatuksen ja huoltajien välinen yhteistyö**

Varhaiskasvatuslain (36/1973) tavoitteissa on säädetty, että varhaiskasvatuksen tulee edistää lapsen tasapainoista kehitystä ja kokonaisvaltaista hyvinvointia yhdessä lapsen ja tämän vanhemman tai muun huoltajan kanssa. Varhaiskasvatuksen tulee myös olla vanhemman tai muun huoltajan tukena kasvatustyössä. (Varhaiskasvatuslaki 36/1973.) Vuorovaikutus lasten huoltajien ja varhaiskasvatustajien välillä on todella tärkeää, sillä lapsi viettää suuren osan päivästänsä varhaiskasvatustyössä (Ahonen 2017a, 243). Varhaiskasvatuksen työntekijöiden tulisi kohdata jokainen perhe tasa-arvoisesti ja kunnioittaa sekä arvostaa perheiden moninaisuutta (Ahonen 2017b, 124).

Uusiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin on kirjattu, että huoltajilla täytyy olla mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen tavoitteiden ja toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Yhteistyö päiväkodin ja lasten huoltajien

välillä lisää yhteisöllisyyttä sekä antaa tukea myös varhaiskasvatuksen henkilöstön tekemälle työlle. (Opetushallitus 2016, 16, 32–33.)

Joensuun seudun varhaiskasvatussuunnitelmassa pidetään tärkeänä vastavuoroista luottamusta, joustavuutta ja yhteistä näkemystä lasten parhaasta. Nämä luovat hyvän perustan huoltajien kanssa tehtävälle yhteistyölle. Varhaiskasvatuksessa halutaan huoltajien sekä lapsien kokevan, että joka päivä on hyvä päivä iloineen ja pettymyksineen. Negatiivisia tunteita synnyttäneet tilanteet selvitetään lasta vahvistavin keinoin. (Opetushallitus 2017a, 36.)

Lasten huoltajille on tärkeää kokea, että kasvattajat näkevät heidän lapsensa vahvuudet (Saukkola & Laane 2017, 76). Positiivisen pedagogiikan mukaisesti lasten onnistumisista ja vahvuuksista keskustellaan päivittäin huoltajien kanssa. Ryhmän toiminnasta, tavoitteista sekä sisällöistä tiedotetaan huoltajille ja mietitään yhdessä, miten niiden avulla on pystytty tukemaan lapsen kehitystä. Huoltajat voivat toimia vanhempainyhdistyksissä, jotka tukevat varhaiskasvatuksen toimintaa. (Opetushallitus 2017a, 36.)

Varhaiskasvatuksen työntekijöiden ja huoltajien välisessä toimivassa yhteistyössä kumpikin osapuoli on sitoutunut tukemaan lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen prosesseja. Tärkeää on luoda luotettava, tasavertainen ja toisiaan kunnioittava suhde huoltajien ja varhaiskasvattajien välille niin, että yhteistyö toimii. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2014.) Ahosen (2017a, 243) mukaan kasvatusyhteistyössä yhdistetään huoltajan tuntemus omasta lapsestaan sekä työntekijän varhaiskasvatuksen asiantuntijuus. Molemmat osapuolet tekevät työtä saavuttaakseen yhdessä sovitun tavoitteen.

### 3 Positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa

#### 3.1 Positiivisen pedagogiikan lähtökohdat

Positiivisen pedagogiikan lähtökohdat tulevat positiivisesta psykologiasta. Siinä halutaan puutteiden sijaan keskittyä niihin asioihin, jotka tekevät oppimisesta mielekäästä, saavat lapset tuntemaan oppimisen iloa ja kannattelevat lapsia selviämään vaikeuksista. Myönteisellä ilmapiirillä ja lapsen kokemusmaailman tunnistamisella luodaan perusta lasten osallisuudelle, yhteisöllisyydelle sekä varhaiskasvatuksen ja kodin väliselle yhteistyölle. Positiivisella pedagogiikalla tuetaan lapsen hyvinvointia ja oppimista. (Kumpulainen ym. 2014, 225–227.)

Positiivinen psykologia on syntynyt vasta 1990-luvulle siirryttäessä, ja Martin Seligmania pidetään sen tärkeimpänä puolestapuhujana (Ojanen 2014, 119). Seligmanin (2008, 9) mukaan psykologia oli keskittynyt pitkään vain mielensairauksiin, joten niistä tiedetään jo merkittävän paljon. Ihmisillä on tarve kuitenkin enempään kuin heikkouksien korjaamiseen. Mielensairauksiin keskittyneen psykologian rinnalle on kehittynyt tiede, jonka tarkoituksena on ymmärtää myönteisiä tunteita sekä lisätä vahvuutta ja hyveellisyyttä ihmisen pyrkiessä onnelliseen elämään.

Martin Seligman pitää hyvinvointia positiivisen psykologian pääkohtana ja kukoistusta hyvinvoinnin mittarina (Leskisenoja 2016, 34). Keyesin (2005) mukaan hyvinvointiin liittyvä kukoistus voidaan jakaa kolmeen osaan. Nämä kolme osaa ovat emotionaalinen hyvinvointi, sosiaalinen hyvinvointi ja psykologinen hyvinvointi. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 37–38.)

Emotionaalinen hyvinvointi tarkoittaa, että elämässä on myönteisiä tunteita ja ihminen on tyytyväinen elämäänsä monella osa-alueella. Näin ihmisellä on tunnekuuntoisuutta käsitellä elämässään vastaan tulevat kielteiset asiat. Sosiaalinen hyvinvointi tarkoittaa merkityksellisiä ja myönteisiä ihmissuhteita. Ihminen kokee arvostusta ja olevansa osa ryhmää sekä hyväksyy erilaisuutta. Psykologinen hyvinvointi merkitsee sitä, että ihminen hyväksyy itsensä, tuntee vahvuutensa, uskaltaa kohdata haasteet ja toteuttaa itseään. Ihminen elää merkityksellistä, omien

arvojensa mukaista elämää sekä kokee itsenäisyyttä. Näiden kaikkien kolmen hyvinvoinnin osa-alueen tulee toteutua, että kukoistus toteutuisi. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 37–38.)

Positiivisen psykologian kannalta katsottuna kasvatuksessa korostetaan konkreettisten taitojen opettamista. Kasvatuksessa ei niinkään tähdätä luonteen kehittämiseen. (Ojanen 2014, 111–112.) Uusitalo-Malmivaara ja Vuorinen (2016, 29) vakuuttavat, että luonteen taitoja voi tietoisesti kasvattaa. Kenenkään ihmisen luonne ei ole valmis syntyessään, vaan sitä muovaavat perimä, kokemukset sekä kasvatus.

Ihminen voi saavuttaa aidon onnellisuuden tunnistamalla omat vahvuutensa ja käyttäessään niitä arjessa ja ihmissuhteissa (Seligman 2008, 11). Positiivisen psykologian ajatuksena on löytää jokaisesta ihmisestä vahvuudet ja diagnosoida hyvää. Nämä vaikuttavat positiivisesti ihmisten omaan ja yhteisöjen hyvinvointiin. Omien vahvuuksien tiedostaminen luo pohjaa kohdata pettymyksiä ja vaikeuksia, joita elämässä mahdollisesti tulee vastaan. (Uusitalo-Malmivaara 2014a, 19.)

### **3.2 Hyveet ja luonteenvahvuudet positiivisessa pedagogiikassa**

Hyveitä ja luonteenvahvuuksia on pidetty ihmisen syntymässä saatuina ominaisuuksina, jotka pysyvät läpi elämän. Nyt niitä tarkastellaan positiivisen psykologian suuntauksen kehityksen myötä. Luonteenvahvuuksien ja hyveiden käsitteistö on usealle outo ja jopa tuntematon, sillä niistä on puhuttu niin vähän. (Uusitalo-Malmivaara 2014b, 63.) Vahvuuksia voidaan kehittää harjoittelemalla. Melkein jokainen voi hankkia ja kehittää vahvuuksia päättäväisyyden ja tahdonvoiman avulla. (Seligman 2008, 164.)

Positiivisessa pedagogiikassa korostetaan luonteenvahvuuksien huomaamista ja niiden kehittämistä. Kasvatuksessa painotetaan usein ja paljon akateemisten taitojen opettamiseen. Kognitiiviset tiedot ja taidot ovat kuitenkin hyvin vahvasti yhteydessä luonteeseen. Luonteenvahvuuksia kuten sinnikkyyttä ja itsesäätelyä tarvitaan akateemiseen oppimiseen. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 9.)

Luontenvahvuudet ja niiden käyttö ovat vahvasti yhteydessä hyvinvointiin. Luontenvahvuuksien käyttäminen on hyveiden toteuttamista. Ihminen voi henkisesti hyvin, kun hän tekee itselleen tärkeitä asioita eli toteuttaa hyveitä. Lapsen luonteenkasvu lähtee hänen kokemuksistaan, oppimisestaan, haasteistaan, pysyvyydestään sekä omasta toimijuudestaan. Jokaisen lapsi on oikeutettu myönteiseen luonteenkasvuun välittävässä, turvallisessa ja vuorovaikutteisessa ilmapiirissä. Luonteensa ja vahvuuksiin tutustumisen myötä luodaan pohja lapsen myönteiselle itsetuntemukselle. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 31.)

Lapsen ymmärrys omista vahvuuksista tulee yleensä aikuisen kautta. Aikuisen tulee sanoittaa näkemäänsä hyvää. Omien vahvuuksien sisäistäminen lisää lapsen itsetuntemusta ja oman persoonallisuuden hahmottamista. Jos taas vahvuuksia ei nähdä tai hyväksytä, lapselle syntyy ristiriitainen ja epämääräinen olo. (Saukkola & Laane 2017, 76–77.) Kotien mahdollisuus vastata nykypäivän haasteisiin vaihtelee ja lapsen elämässä ainoa varmasti pysyvä yhteisö on koulu tai päiväkotiki. Päiväkodilla ja koululla on siis mahdollisuus kasvattaa lasten luonnetta ja vahvuuksia, joiden varaan lapsi rakentaa elämänsä. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 28–29.)

Positiivisella pedagogiikalla pyritään sekä ennaltaehkäisemään että mahdollistamaan. Oppijalle tarjotaan paikka (esimerkiksi koulu tai päiväkotiki), jossa hänellä on mahdollisuus kehittää omia luontenvahvuuksiaan, saada kannustavaa palautetta ja tulla näin tietoisiksi kyvyistään. Näiden oppien pohjalta oppijalla on eväitä selviytyä elämässä eteen tulevista kriiseistä. Lapset oppivat aikuisilta, joten aikuisen on itsensä huomioitava ja tunnistettava omia vahvuuksiaan ja tehtävä ne näkyväksi. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 10–13.)

Hyvekielen ja vahvuussanaston opetteleminen ja tuominen arkipäivään on oleellista, koska ilman sanoja positiivista pedagogiikkaa ja vahvuuskasvatusta on vaikea saada osaksi kasvatuskulttuurin arkea. Vahvuussanaston oppiminen ja käsitteiden tutuksi tuleminen auttavat huomaamaan vahvuuksien käytön arjessa. On tärkeää, että lapsi saa palautetta käyttäessään vahvuuksiaan. Lapsen itsetuottamus lisääntyy, kun hän saa myönteistä palautetta. Myönteinen palaute kannustaa myös lasta yrittämään. Vahvuuskielen on tarkoitus tulla lapsille tutuksi

niin, että he käyttävät sitä luonnollisesti puheessaan. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 26, 70–71.)

### 3.3 VIA-luokittelu

VIA on lyhenne sanoista Values in action (arvot toiminnassa). Se on luonteenvahvuusfilosofia. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 32.) Aiemmin ihmisen psykologista hyvinvointia on selvitetty ongelmakeskeisesti, mutta Peterson ja Seligman halusivat kuvailla ja mitata sitä vahvuuksien pohjalta. VIA-luokittelua voivat hyödyntää kaikki ihmiset. Tarkoituksena on vahvistaa hyviä asioita vastoin käymisten varalle. VIA-instituutti kehittää tutkimuksellista tietoa luonteenvahvuuksista. (Peterson & Seligman 2004, 7, 16–17.)

Hyveitä toteutetaan VIA-luokittelun mukaisten vahvuuksien kautta. Harvoin kellekään on kaikkia hyveen alla olevia vahvuuksia. Ihminen voi toteuttaa hyvettä yhden tai kahden vahvuuden avulla. VIA-luokittelun luonteenvahvuudet täyttävät 10 kriteeriä. Niiden täytyy olla esimerkiksi opetettavissa olevia, positiivisia ja sellaisia, etteivät ne heikennä muita. Ne eivät myöskään kulu käytössä. (Peterson & Seligman 2004, 25, 28–38.) Taulukossa 1 on VIA-luokittelu Petersonin ja Seligmanin (2004) mukaan sekä Uusitalo-Malmivaaran ja Vuorisen (2017, 15) lisäämät sisukkuus ja myötätunto.

- I. Viisauden ja tiedon hyve ilmenee kognitiivisina vahvuuksina, taitona hankkia tietoa ja käyttää sitä hyvän elämän saavuttamiseen. Luonteenvahvuuksista tähän hyveeseen kuuluvat luovuus, uteliaisuus, arviointikyky, oppimisen ilo ja näkökulmanottokyky. (Peterson & Seligman 2004, 38, 96.)
- II. Rohkeuden hyve näkyy tahdon harjoittamisena tavoitteiden saavuttamiseksi ulkoisten tai sisäisten vastoin käymisten edessä. Rohkeuden hyveeseen kuuluvia luonteenvahvuuksia ovat rohkeus/urheus, sinnikkyys, rehellisyys ja innokkuus. (Peterson & Seligman 2004, 39.) Sisukkuus kuuluu myös tähän kategoriaan Uusitalo-Malmivaaran ja Vuorisen (2017, 15) lisäyksenä.

- III. Inhimillisyyden hyve näkyy ihmisten välisissä suhteissa toisista huolehtimisena ja ystävällisyytenä. Hyveen luontevahvuuksiin kuuluu rakkaus, ystävällisyys ja sosiaalinen älykkyys. (Peterson & Seligman 2004, 39.) Uusitalo-Malmivaara ja Vuorinen (2017, 15) ovat lisänneet tämän hyveen alle myötätunnon vahvuuden.
- IV. Oikeudenmukaisuuden hyveeseen liittyvät ryhmätyötaidot, reiluus ja johtajuus vahvuudet. Käytössä nämä vahvuudet lisäävät yhteisöjen hyvinvointia. (Peterson & Seligman 2004, 39–40, 321.)
- V. Kohtuullisuuden hyvettä ilmentäviä luontevahvuuksia ovat anteeksiantavuus, vaatimattomuus, harkitsevaisuus ja itsesäätely. Tämä hyve voi näkyä pidättyvyytenä ja passiivisuutena, sillä se hillitsee toimintaa lakkauttamatta sitä. Kohtuullisuuden hyveen avulla voidaan suojautua liiallisuutta, kuten röyhkeyttä, vihaa, lyhyt aikaista nautintoa ja muita voimakkaita tunteita vastaan. (Peterson & Seligman 2004, 40, 385.)
- VI. Henkisyiden hyve korostaa yhteyttä ihmisyyden ylittävään, laajempaan maailmankaikkeuteen. Kauneuden arvostus, kiitollisuus, toiveikkuus, huumorintaju ja hengellisyys ovat henkisyteen liittyviä vahvuuksia. (Peterson & Seligman 2004, 40, 463.)

Taulukko 1. VIA-luokittelu Petersonin ja Seligmanin (2004) mukaan sekä Uusi-talo-Malmivaaran ja Vuorisen (2017, 15) lisäämät sisukkuus ja myötätunto.

<b>Hyve</b>	<b>Luonteenvahvuus</b>
<b>I Viisaus ja tieto</b>	1. Luovuus 2. Uteliaisuus 3. Arviointikyky 4. Oppimisen ilo 5. Näkökulmanottokyky
<b>II Rohkeus</b>	6. Rohkeus/urheus 7. Sinnikkyys 8. Rehellisyys 9. Innokkuus Sisukkuus
<b>III Inhimillisyys</b>	10. Rakkaus 11. Ystävällisyys 12. Sosiaalinen älykkyys Myötätunto
<b>IV Oikeudenmukaisuus</b>	13. Ryhmäyötaidot 14. Reiluus 15. Johtajuus
<b>V Kohtuullisuus</b>	16. Anteeksiantavuus 17. Vaatimattomuus 18. Harkitsevaisuus 19. Itsesääätely
<b>VI Henkisyys</b>	20. Kauneuden arvostus 21. Kiitollisuus 22. Toiveikkuus 23. Huumorintaju 24. Hengellisyys



### 3.4 Voima-, ydin- ja kasvuvahvuudet

Vuorinen on jakanut luontevahvuudet kolmeen ryhmään. Hän yhdistää jaotellussa VIA-filosofiaa, Lea Watersin ajattelua ja omia kokemuksiaan vahvuusperustaisesta opetustyöstä. Tämän jaon perusteella on hänen mielestään helpompi opettaa vahvuuksia lapsille sekä auttaa vahvuuksien käyttöön ottamista kasvatuksessa. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 76.)

Voimavahvuudet eli sinnikkyys, itsesäätely ja myötätunto ovat mahdollistajia. Niitä voi oppia, opettaa ja käyttää päivittäin. Voimavahvuuksia käyttämällä voi sankaroitua, olla oma itsensä parhaimmassa muodossa. Positiivisessa pedagogiikassa pyritään lisäämään sankarihetkiä eli itsensä ylittämistä. Sinnikkyys ja itsesäätely ruokkivat henkilökohtaista kasvua ja kehittymistä sekä auttavat työskentelemään vaativienkin asioiden kanssa. Myötätunnon kautta pystymme parantamaan sosiaalisia suhteita, mikä lisää sosiaalista hyvinvointia. Myötätuntovahvuuteen kuuluu tärkeänä osana itsemyötätunto, joka auttaa vastoinkäymisistä toipumisessa. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 76–77.)

Ydinvahvuudet ovat tärkeä osa ihmisen persoonaa sekä vaikuttavat ajatteluun ja toimintaan. Seligmanin mukaan kaikilla on 3–7 ydinvahvuutta. Ydinvahvuuden käyttö tuntuu luonnolliselta sekä herättää innostuneisuutta. Ihminen oppii nopeasti ydinvahvuuden avulla ja keksii uusia tapoja käyttää vahvuutta. Vahvuuden käyttäminen tuo lisää energiaa eikä kuluta sitä. Ydinvahvuuksien käyttäminen lisää hyvinvointia ja onnellisuutta sekä auttaa saavuttamaan tavoitteita. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 78–79.)

Kasvuvahvuudet eivät ole käytössä aktiivisesti. Kasvuvahvuuden käyttäminen vaatii enemmän keskittymistä kuin ydinvahvuuden. Kasvuvahvuudet ovat usein sellaisia, joita ihailemme toisissa ihmisissä. Kasvumahdollisuuksien käyttäminen, vaikkakin se vaatii ponnisteluja, kannattaa. Niiden avulla elämään saa uusia mahdollisuuksia ja ulottuvuuksia. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 78–79.)

### 3.5 Positiivinen pedagogiikka Joensuun seudun varhaiskasvatuksessa

Joensuun seudulla on tavoitteena kehittää varhaiskasvatusta yhteiseksi, jossa toimintatavat ja käytännöt arvioinnissa ja kehitystyössä olisivat yhdenmukaiset. Positiivinen pedagogiikka ohjaa ajattelu- ja toimintatapoja Joensuun seudun varhaiskasvatuksessa. Joensuun seudun varhaiskasvatussuunnitelmassa on huomioitu positiivisen pedagogiikan keinojen käyttö isona osana toimintakulttuuria. Tavoitteena on syventää positiivisen pedagogiikan ajattelutapaa sekä sen toteuttamista varhaiskasvatuksessa. Sen keinoin tunnistetaan lasten omia vahvuuksia, annetaan vahvuuksien käytöstä palautetta rohkaisevasti ja kannustavasti sekä tuodaan esille onnistumiset. (Opetushallitus 2017a, 20, 31.)

Yksi varhaiskasvatuksen tärkeistä tehtävistä on tunnistaa lasten yksilölliset taidot ja kiinnostuksen kohteet, ja laajentaa näitä. Yksi toimivimmista keinoista on tukea lapsen osallisuutta ja toimijuutta. Lapsen itsetunto kasvaa kuten myös omiin mahdollisuuksiin uskomisen sekä positiivinen käsitys itsestä vahvistuu, kun huomataan myönteisiä hetkiä ja vahvuuksia. (Opetushallitus 2017a, 20.)

Joensuun seudun varhaiskasvatussuunnitelmassa (Opetushallitus 2017a, 21) positiivisen pedagogiikan tavoitteeksi on nostettu hyvinvoiva lapsi, joka tuntee oppimisen iloa, harjoittelee uusia asioita sinnikkäästi sekä kokee myönteisiä tunteita itsestä ja toisista. Lasten lisäksi myös aikuiset oppivat myönteisiä tunnesanoja sekä tunnistavat ja käyttävät luontevahvuuksia. Tavoitteena on myös havainnoida hyviä hetkiä ja mahdollistaa onnistumisen kokemuksia päivittäin.

Positiivista pedagogiikka toteutetaan varhaiskasvatuksen arjessa liittämällä toiminta lapsen aitoon kokemusmaailmaan. Lasten toimintaa havainnoidaan ja samalla autetaan lasta huomaamaan hetket, jotka ovat myönteisiä. Onnistumisen kokemukset ja tilanteet dokumentoidaan monipuolisin keinoin ja jaetaan toisten kanssa. (Opetushallitus 2017a, 21.)

Vuorovaikutus lapsen ja aikuisen välillä toimii pohjana luontevahvuuksien kehittämiseksi ja luonteenkasvatukselle. Aikuinen on mallina toiminnallaan sekä puheillaan lasten tarkkaillessa häntä. Positiivisessa pedagogiikassa tehdään vahvuustaitoja näkyväksi ja niiden käyttöä harjoitellaan yhdessä. Varhaiskasvattajien

on tärkeää huomata lasten pienetkin edistymiset ja puhua niistä ääneen lasten kuullen. Lapsia tulisi kannustaa yrittämään ja ponnistelemaan asioiden eteen, eikä silloin epäonnistumisia tarvitsisi pelätä. (Opetushallitus 2017a, 21.)

Joensuun seudun varhaiskasvatussuunnitelmassa on nostettu 16 luonteenvahvuutta näkyvämpään rooliin, sillä ne ovat tärkeitä lapsen kehityksen kannalta. Nämä 16 luonteenvahvuutta ovat: sinnikkyys, itsesäätely, myötätunto, huumorintaju, innokkuus, kiitollisuus, luovuus, oppimisen ilo, rakkaus, reiluus, rohkeus, ryhmätyötaidot, sosiaalinen älykkyys, toiveikkuus, uteliaisuus ja ystävällisyys. (Opetushallitus 2017a, 20.)

Edellä mainituista voimavahvuuksia ovat sinnikkyys, itsesäätely ja myötätunto. Itsesäätelykykyä ja sinnikkyyttä harjoittelemalla oppii tunnistamaan ja säätelemään tunteita, ponnistelemaan asioiden eteen ja tekemään ne valmiiksi. Myötätunnon avulla sosiaaliset suhteet paranevat ja motivaatio toisten hyväksi toimimisesta kasvaa. Ydinvahvuudet tuntuvat hyviltä ja motivoivat sisäisesti. Ne ovat positiivisia luonteentaitoja. Lapsi tarvitsee ydinvahvuuksien tunnistamiseen tukea aikuiselta. Aikuisen tehtävänä on tehdä vahvuuksien käyttöä näkyväksi ja sanallistaa ne. (Opetushallitus 2017a, 20.)

Toipumiskyky antaa lapsille keinoja, kuinka stressaavista ja haastavista tilanteista voi selvitä. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on vahvistaa toipumiskykyä tunnekasvatuksella sekä aikuisen myötätuntoisella ja välittävällä läsnäololla. Lapselle on tärkeää tuntea, että hän on muille ihmisille merkityksellinen. Hyvinvoinnin taidot lisääntyvät tunteita tunnistamalla, sanoittamalla ja opettamalla. Jokainen tunne on arvokas. Vastoinkäymisistä pääsee yli myönteisten kokemusten avulla, sen vuoksi on tärkeää sanoittaa ja tehdä näkyväksi onnistuneita hetkiä. Lapsikin oppii samalla tunnistamaan itse myönteisiä tilanteita. (Opetushallitus 2017a, 20.)

Joensuun seudun varhaiskasvatuksessa tehdään lapsen varhaiskasvatussuunnitelma huoltajien ja tarvittaessa muiden tahojen kanssa. Myös lapsi otetaan mukaan suunnitelman laadintaan hänen kehitys- ja ikätasonsa mukaisesti. Positiivi-

nen pedagogiikka näkyy lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laadinnassa. Keskustelua käydään toiminnalle asetetuista tavoitteista. Tavoitteet asetetaan lapsen vahvuuksista käsin. (Opetushallitus 2017a, 9.)

Joensuun seudun varhaiskasvatuksessa positiivinen pedagogiikka huomioidaan toiminnan arvioinnissa ja kehittämisessä. Varhaiskasvatuksessa tarkastellaan positiivisen pedagogiikan vaikutuksia toimintakulttuurin kehittymisessä ja pohditaan, kuinka käyttöön otettavat tai käytössä jo olevat positiivisen pedagogiikan tavat toimivat. Yksilötasolla arvioinnin ja kehittämisen kohteena on positiivisen pedagogiikan näkyminen lapsen arjessa. Arvioidaan ja kehitetään, kuinka lapsen vahvuuksia löydetään ja käytetään arjessa. Menetelmänä käytetään havainnointia, kirjaamista sekä hyvän huomaamista. Ryhmätasolla arvioinnin ja kehittämisen kohteena on positiivinen pedagogiikka ryhmän arjessa ja tarkoituksena on ryhmän vahvuuksien tunnistaminen sekä tietoinen lisääminen. Arvioinnin ja kehittämisen menetelmänä käytetään havainnointia ja dokumentointia sekä positiivisen pedagogiikan tietoista käyttämistä arjessa. (Opetushallitus 2017a, 68–70.)

## **4 Opinnäytetyön lähtökohdat**

### **4.1 Aikaisemmat tutkimukset ja opinnäytetyöt**

Sekä opetussuunnitelma että varhaiskasvatussuunnitelma nostaa kasvattajien yhdeksi tehtäväksi lasten ja nuorten vahvuuksien löytämisen. Lapselle on myös tarjottava mahdollisuuksia vahvuuksien käyttämiseen. (Opetushallitus 2014, 17; Opetushallitus 2016, 21.) Ryhänen (2017, 2) toteaa kasvatustieteen kandidaatintyössään, että positiivista pedagogiikkaa on tutkittu paljon koulussa sekä muissa instituutioissa verrattuna varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksen puolelta löytyi useita aiheeseen liittyviä opinnäytetöitä eri ammattikorkeakouluista.

Tikkanen (2017, 2) on tehnyt erityispedagogiikan pro gradu -tutkielmansa vahvuusperustaisen kasvatuksen käytöstä alakoulussa. Tikkanen haastatteli alakoulun opettajia, joilla oli aikaisempaa kokemusta ratkaisukeskeisestä työskentely-

mallista. Haastatellut olivat myös motivoituneita ottamaan käyttöön vahvuusperustaista opetusta. Tutkimuksen tarkoitus oli saada selville, miten opettajat kuvailivat ja jäsentävät vahvuusperustaista opetusta. Siinä haettiin toimivia menetelmiä vahvuusperustaiseen opetukseen sekä arviointikeinoja, jotka tukevat vahvuuksien dokumentointia.

Tutkimuksen tuloksista kävi ilmi, että huomion kiinnittäminen oppilaan vahvuuksiin ja niiden järjestelmälliseen opettamiseen vahvistaa oppilaan uskoa itseensä oppijana. Tämä auttaa sinnikkyuden lisääntymiseen. Itsesäätelykykyä voidaan harjoittaa sisäisen puheen avulla. Vahvuusperustaisen opetuksen onnistumisen kannalta on tärkeää koko koulun henkilökunnan sitoutuminen asiaan, oppilaan asettamat omat tavoitteet, toimiva vuorovaikutus ryhmässä sekä rakentavan palautteen sanavalinnat. (Tikkanen 2017, 2.)

Leskisenoja (2016, 7–8) on tutkimuksessaan todennut, että positiiviseen psykologiaan perustuvien menetelmien käyttö on lisännyt koulumyönteisyyttä, -intoa ja -viihtyvyyttä. Tutkimuksen tarkoitus oli luoda opettajille sellaisia pedagogisia työ- ja toimintatapoja, joilla pystytään lisäämään oppilaiden kouluiloa. Tutkimusvuoden aikana koulutyöhön tuotiin konkreettisten ja yksinkertaisten toimintamuotojen avulla myönteisiä tunnekokemuksia, vaalittiin yhteisöllisyyttä, etsittiin ja hyödynnettiin oppilaiden vahvuuksia sekä tarjottiin jokaiselle oppilaalle onnistumisen kokemuksia.

Tavoitteena oli tuottaa kuvaus kouluilosta oppilaiden sanoittamana, selvittää kouluiloa lisääviä käytänteitä, luoda vanhempien kanssa yhteistyötä kouluilon lisäämiseksi sekä selvittää, miten vuorovaikutussuhteet luokassa muuttuvat kouluiloa edistävien pedagogisten toimintatapojen myötä. Tutkimuksen tulokset osoittivat, että uusilla toimintamalleilla oli huomattava yhteys oppilaiden tuntemaan kouluiloon. Siihen vaikutti myös opettajan persoona ja toiminta sekä vanhempien osallistuminen ja tuki koulutyöhön. Lisäksi kouluilon lisääntymisellä oli positiivinen vaikutus luokan vuorovaikutussuhteisiin. (Leskisenoja 2016, 7–8.)

ProKoulu-tutkimus (Positiivisesti ryhmässä oppien) on Niilo Mäki Instituutin, Itä-Suomen yliopiston, Jyväskylän yliopiston sekä opetus- ja kulttuuriministeriön yhteishanke. Tutkimus on tehty yhteistyönä kansainvälisesti muun muassa norjalaisten ja yhdysvaltalaisen toimijoiden kanssa. Saatujen tulosten perusteella haettiin luoda kouluille sellainen toimintamalli, jolla tuetaan positiivista käyttäytymistä. Tutkimus toteutettiin vuosina 2013–2016. (Niilo Mäki Instituutti 2018.) Alustavien tulosten mukaan positiivinen palaute on vaikuttanut myönteisesti oppilaiden käyttäytymisen ohjaukseen (ProKoulu 2018).

Niemelä ja Saarinen (2016, 2) tekivät toiminnallisen opinnäytetyön koulumaailmaan. Sen tarkoituksena oli syventää kasvattajien ymmärrystä lasten minäkuvan ja itsetunnon vahvistamisesta. He tekivät aiheesta oppaan kasvattajille. Siihen koottiin toiminnallisia harjoituksia, joiden tarkoituksena on vahvistaa minäkuvaa ja tunnistaa vahvuuksia. Oppaan suunnittelun pohjana käytettiin 8-vuotiaille lapsille ohjattua ryhmätoimintaa. Ryhmätoiminnan tavoitteena oli auttaa lapsia omien vahvuksiensa tunnistamiseen ja näin tukea heidän positiivista minäkuvansa.

Heikkilä (2014, 2) kertoo opinnäytetyössään, mitä positiivinen pedagogiikka on ja mihin sillä tähdätään. Hän selvitti myös, kuinka positiivista pedagogiikkaa toteutetaan päiväkodin arjessa ja millaisia haasteita se voi tuoda. Heikkilä käytti laadullista tutkimusmenetelmää ja keräsi aineiston sähköpostitse päiväkodin työntekijöiltä. Tulosten perusteella tutkimukseen osallistuneet käyttivät positiivista pedagogiikkaa kannustaessaan lapsia ja luodakseen myönteisen vuorovaikutuksen. Lasten vahvuudet sekä kiinnostuksen kohteet pyrittiin tuomaan esiin, vahvistamaan lapsen itsetuntoa sekä auttamaan lasta omien vahvuuksien ja kykyjen tunnistamiseen.

Hägen ja Ingman (2017, 8) ovat opinnäytetyössään halunneet lisätä varhaiskasvatuksen henkilökunnan tietoa positiivisesta pedagogiikasta ja antaa valmiuksia sen käyttöön päiväkodin arjessa. He järjestivät päiväkodissa työpajoja, joissa esittelivät teoretietoa asiasta. He suunnittelivat työvälineen vahvuuksien kartoittamiseksi henkilökunnan käyttöön. Tulokset kertoivat, että henkilökunta oli kokenut uuden työvälineen toimivaksi.

## 4.2 Tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyömme tarkoitus oli tehdä positiivista pedagogiikkaa tutuksi Ollilan päiväkodin lasten huoltajille ja innostaa heitä käyttämään positiivista pedagogiikkaa ja luontevahvuuksia myös perheen kotona. Joensuun seudun varhaiskasvatussuunnitelmassa näkyy positiivinen pedagogiikka yhtenä tärkeänä toimintaa ohjaavana ajatuksena (Opetushallitus 2017a, 8). Uusi varhaiskasvatussuunnitelma nostaa huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön entistä enemmän esille (Opetushallitus 2016). Opinnäytetyömme tarkoituksena oli myös tukea päiväkodin ja huoltajien välistä yhteistyötä.

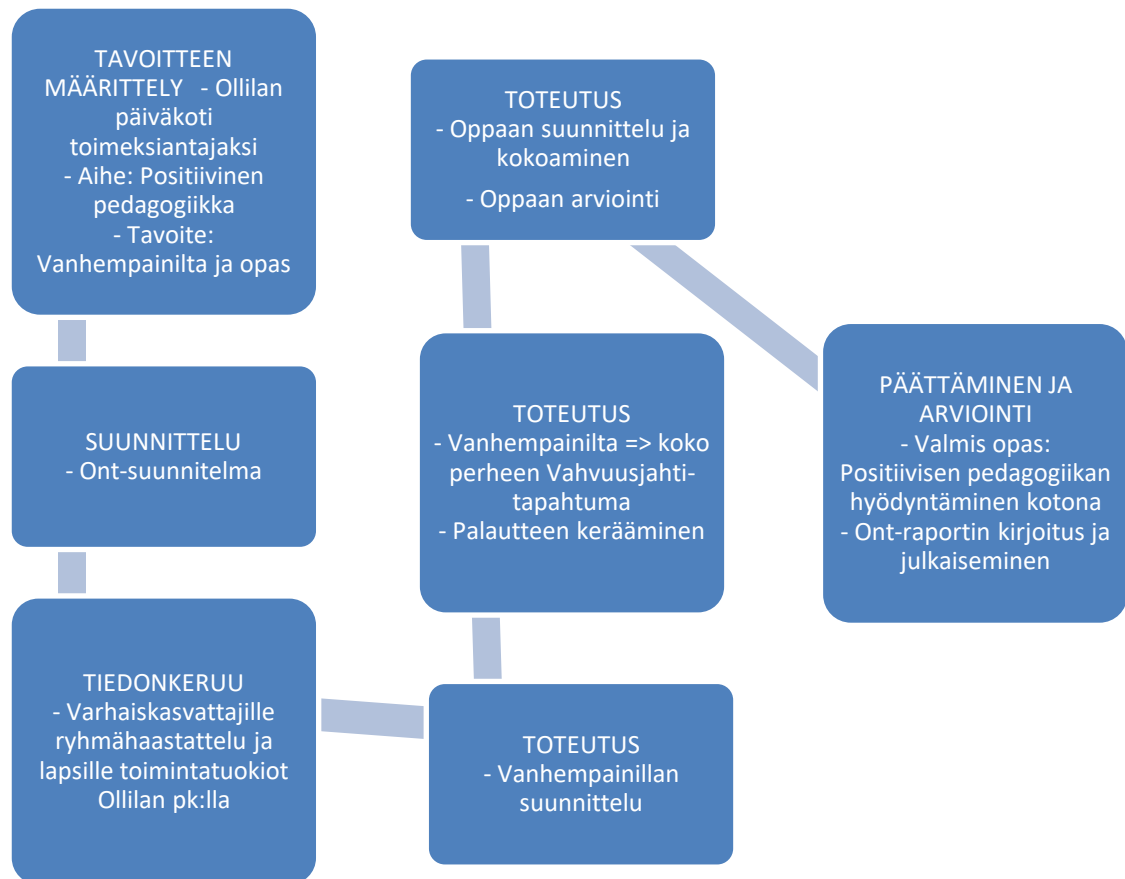
Tavoitteenamme oli suunnitella ja järjestää syksyllä 2017 toiminnallinen vanhempainilta Ollilan päiväkodissa. Toimeksiantajan toiveena oli, että tapahtuma sopisi koko perheelle. Sinne toivottiin räväkkää tekemistä, jossa lapset ja huoltajat saisivat yhdessä tehdä ja kokea. Tapahtuman tarkoituksena oli vahvistaa päiväkodin ja huoltajien välistä yhteistyötä sekä antaa perheille tietoa ja kokemusta positiivisesta pedagogiikasta.

Lisäksi tavoitteena oli tehdä tiivis opas päiväkodin lasten huoltajille positiivisesta pedagogiikasta. Oppaan avulla nekin huoltajat saavat tietoa, jotka eivät päässeet osallistumaan vanhempainiltaan. Opas on käytettävissä myös myöhemmin, kun uudet lapset aloittavat päivähoidon. Oppaan tarkoituksena on tuoda positiivinen pedagogiikka tutuksi ja innostaa huoltajia käyttämään positiivista pedagogiikkaa ja luontevahvuuksia perheen kotona.

## 4.3 Opinnäytetyön prosessi

Opinnäytetyön prosessin kuvaamiseen olemme käyttäneet soveltaen projektityön lineaarista mallia (kuvio 1). Projekti, kuten toiminnallinen opinnäytetyö, on ajallisesti rajattu. Työlle määritellään selkeät ja rajatut tavoitteet, jotka toimivat prosessin perustana. Suunnitteluvaiheessa mietitään muun muassa osallistujat, aikataulu ja budjetti. Toteutusvaiheessa suunnitelma vielä muokkautuu. Tässä vaiheessa tuotokset otetaan käyttöön, millä varmistetaan, että tuotokset ovat hyödynnettävissä ja levitettävissä. Viimeinen vaihe on prosessin päättäminen ja

arviointi. (Toikko & Rantanen 2009, 64–65.) Kuviossa 1 esitetään opinnäytetyöme prosessi lineaarista mallia mukaillen.



Kuvio 1. Opinnäytetyö prosessi lineaarista mallia mukaillen (Toikko & Rantanen 2009, 64).

Meillä molemmilla oli herännyt mielenkiinto positiivista pedagogiikkaa kohtaan, joten päätimme tehdä opinnäytetyön yhdessä. Tiesimme, että Joensuun päiväkodeista Ollilassa oltiin jo astetta pidemmällä positiivisen pedagogiikan käytössä kuin muissa alueen päiväkodeissa. Otimme yhteyttä sähköpostilla helmikuussa (2017) Ollilan päiväkodin johtajaan Mia Gröhniin. Sovimme alustavasti, että tekisimme opinnäytetyön heidän päiväkotiin ja aiheena olisi positiivinen pedagogiikka. Heidän tarpeistaan nousi idea toiminnallisen vanhempainillan järjestämisestä. Vanhempainillan lisäksi meidän tuli valmistaa myös opas huoltajille positiivisen pedagogiikan käytöstä perheiden kotona.



Ollilan päiväkodissa toimii kolme ryhmää, alle 3-vuotiaat sekä kaksi 3-6 vuotiaiden ryhmää. Lapsia päiväkodissa on noin 50. Päiväkodissa halutaan luoda lasten kanssa lämmin vuorovaikutus ja kiireetön ilmapiiri. Positiivinen pedagogiikka on toiminnassa vahvasti mukana. Huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä pyritään avoimuuteen ja luottamukseen. (Joensuun kaupunki 2016.)

Aloitimme opinnäytetyösuunnitelman tekemisen maaliskuussa (2017). Suunnitelmaan keräsimme teoriapohjaa työskentelymme pohjaksi sekä runkoa tulevasta prosessista. Tapasimme päiväkodin johtajan ensimmäisen kerran huhtikuun alussa ja sovimme tarkemmin, kuinka etenemme. Teimme yhteistyötä päiväkodin pedatiimin kanssa. Päiväkodinjohtajan lisäksi pedatiimiin kuuluu yksi varhaiskasvattaja jokaisesta päiväkodin ryhmästä. Pedatiimi vastaa päiväkodissa, että pedagoginen keskustelu toteutuisi ja siirtyisi ryhmien käytäntöön. Myös ryhmistä nousevat asiat välittyvät eteenpäin pedatiimin kautta, esimerkiksi päiväkodinjohtajalle.

Tapasimme pedatiimin ensimmäisen kerran huhtikuun (2017) puolivälissä, jolloin kerroimme heille ajatuksistamme opinnäytetyön suhteen. Pohdimme yhdessä myös tiedontuotannon menetelmiä, ryhmähaastattelua ja lasten tuokioita. Keskustelimme pedatiimin roolista projektissamme sekä päiväkodista löytyvistä materiaaleista ja tiloista. Sovimme ottavamme yhteyttä heti, kun saisimme opinnäytetyösuunnitelman hyväksytyksi ja pääsisimme käytännön toimiin. Opinnäytetyösuunnitelmamme hyväksyttiin toukokuun lopussa. Sovimme pedatiimin kanssa päivät, jolloin toteutamme päiväkodin varhaiskasvattajille ryhmähaastattelun ja lapsille toimintatuokiot.

Kesäkuun (2017) alussa teimme toimeksiantosopimuksen (liite 1) ja allekirjoitimme tutkimusluvut (liite 2). Veimme samalla päiväkodille kirjeet sekä työntekijöille että päiväkodin lasten huoltajille. Kirjeessä työntekijöille (liite 3) kerroimme opinnäytetyömme tarkoituksesta ja tavoitteista sekä pyysimme heitä osallistumaan järjestämäämme ryhmähaastatteluun. Kirjeessä huoltajille (liite 4) kerroimme hieman opinnäytetyöstämme ja lapsille järjestettävästä tuokiosta, jonne osallistuminen olisi vapaaehtoista.

Kesäkuussa (2017) pidimme Ollilan päiväkodissa ryhmähaastattelun työntekijöille sekä toimintatuokiot lapsille. Näiden tarkoituksena oli saada tietoa ja tukea, kun suunnittelimme syksyn vanhempainiltaa sekä opasta huoltajille. Luimme lisää positiivisesta pedagogiikasta, analysoimme lasten tuokioista ja työntekijöiden ryhmähaastattelusta saatua informaatiota sekä etsimme erilaisia harjoitteita vanhempainiltaa varten. Elokuussa (2017) vanhempainillan runko ja malli hahmottuivat, joita tarkensimme vielä syyskuun aikana. Vanhempainillasta tuli koko perheen Vahvuusjahti, jossa perheet kiersivät toiminnallisilla tehtäväpisteillä tutustumassa eri luonteenvahvuuksiin.

Vahvuusjahti-tapahtumassa keräsimme palautetta lapsilta, huoltajilta ja työntekijöiltä. Käytimme huoltajien antamaa palautetta suunniteltaessa opasta. Oppaan sisältöön vaikuttivat myös työntekijöiden ryhmähaastattelun tulokset sekä päiväkodin lapsilta saadut ajatukset toimintatuokioilta. Maalis–huhtikuussa (2018) pyysimme palautetta oppaan sisällöstä ja ulkoasusta Ollilan päiväkodin johtajalta sekä muutamalta huoltajalta, joilla on lapsia varhaiskasvatuksessa. Opas valmistui lopulliseen muotoonsa huhtikuussa. Käytimme materiaaliemme kuvituksissa Vahvuusvarista, joka esiintyy Uusitalo-Malmivaaran ja Vuorisen (2016, 2017) materiaaleissa. Kuvat on piirtänyt Ina Majaniemi. Pyysimme luvan kuvien käyttöön Vuoriselta.

Opinnäytetyön raportin kirjoituksen aloitimme tammikuussa (2018). Oppaan koaminen ja raportin kirjoitus etenivät vierekkäin tukien toisiaan. Koko opinnäytetyö prosessimme kesti yli vuoden, jonka aikana saimme ohjausta lukupiirissä. Lukupiirin kokoontumisista saamamme palaute opinnäytetyötä ohjaavilta opettajilta ja vertaispalaute toisilta opiskelijoilta antoi uusia näkökulmia. Tapaamiset autoivat selviämään haasteista ja ongelmista, joita prosessin aikana ilmeni. Opinnäytetyöraportti oli valmis toukokuussa (2018).

## 5 Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat

### 5.1 Osallistaminen

Kehittämistoimintaan tarvitaan ihmisten osallistumista ja sosiaalista kanssakäymistä. Osallisuus on noussut merkittävään rooliin kaikessa kehittämistoiminnassa. Osallistaminen on hieman ristiriitainen käsite, sillä se tähdentää toimijoiden subjektiutta, mutta samalla joku osallistaa toimijoita ulkoapäin. Heidä ohjataan, ellei jopa velvoiteta osallistumaan. Osallistavan toiminnan tulisi edetä toimijoiden ehdoilla ja heidän valitsemaan suuntaan, vaikka aloite kehittämiseen lähtisi ulkopuolelta. Tällöin voidaan puhua omaehtoisesta osallistumisesta. (Toikko & Rantanen 2009, 89–90.)

Osallistaminen käsitteenä tarkoittaa mahdollisuuksien järjestämistä ja osallistumisessa taas mahdollisuuksia hyödynnetään. Kehittämistoiminnassa on tärkeää saada asiakkaat ja työntekijät osallistumaan, että heidän tarpeet ja kiinnostuksen kohteet saadaan huomioitua. (Toikko & Rantanen 2009, 90.) Opinnäytetyön toteutuksen aikana osallistettiin Ollilan päiväkodin työntekijöitä, lapsia sekä heidän huoltajiaan vanhempainillan ja oppaan suunnitteluun. Osallisuutta vahvistetaan arvostamalla varhaiskasvatuksen työntekijöiden, lasten sekä heidän huoltajiensa aloitteita, näkemyksiä ja mielipiteitä (Opetushallitus 2016, 30).

Varhaiskasvatussuunnitelmassa lasten osallisuus on merkittävässä roolissa. Lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja tulisi kehittää varhaiskasvatuksessa. (Opetushallitus 2016, 24.) Shierin osallisuuden tasomallissa on osallisuus jaettu viiteen askelmaan. Ensimmäisellä askelmalla lapset tulevat kuulluiksi. Toisella askelmalla lapsia tuetaan omien ajatuksien ja näkemysten ilmaisemiseen. Kolmannella askelmalla huomioidaan lasten mielipiteet toiminnassa. Nämä ensimmäiset kolme askelmaa toteuttavat jo lasten osallisuutta ja aikuinen ottaa huomioon lasten mielipiteet ennen omaa päätöksentekoa. Askelmalla neljä lapset ovat itse mukana päätöksentekoprosessissa sekä viidennellä askelmalla valtaa ja vastuuta jaetaan lasten kanssa. (Leinonen 2014, 21–25.)

## 5.2 Toiminnallinen opinnäytetyö

Toiminnallinen opinnäytetyö on yhdistelmä käytännön toteutusta ja sen raportointia. Toiminnallinen opinnäytetyö voi olla esimerkiksi tapahtuman järjestäminen tai käytännön ohjeistus. (Vilka & Airaksinen 2004, 9.) Meidän opinnäytetyömme on toiminnallinen toimeksiantajan pyynnöstä. Vilkan ja Airaksisen (2004, 10) mukaan opinnäytetyön tulee olla työelämälähtöinen ja käytännönläheinen sekä toteutuksen on oltava toteutettu tutkimuksellisella asenteella ja osoitettava alan tietojen ja taitojen hallintaa.

Toiminnallisessa opinnäytetyössä voi käyttää laadullista tutkimusmenetelmää, kun tavoitteena on jonkin ilmiön ymmärtäminen kokonaisvaltaisesti. Tällöin lähtökohtana voi olla halu saada kirjoittamatonta tietoa tai halu ymmärtää ihmisten toiminnan taustalla olevia uskomuksia, haluja, ihanteita ja käsityksiä. Kun tavoitteena on toteuttaa kohderyhmän ajatuksiin pohjautuva idea, on laadullinen tutkimusasette useinkin hyödyllinen. (Vilka & Airaksinen 2004, 63.)

Toiminnallisessa opinnäytetyössä voidaan käyttää tutkimuksellisia menetelmiä selvityksen muodossa. Työn ollessa jo muutoin laaja, kannattaa miettiä tarkasti lähteekö käyttämään tutkimuksellisia menetelmiä, sillä työn määrä laajenee suuresti. Useimmiten selvityksen tekemiseen toiminnallisissa opinnäytetyöissä päädytään, kun kohderyhmän tarpeita ei tunneta tai teoria tietoa löytyy niukasti. Ennen selvitykseen ryhtymistä on mietittävä tarkoin, millaista tietoa tarvitaan, että se tukisi opinnäytetyötä. Täytyy myös pohtia miten, mistä ja keneltä tietoa olisi mahdollista saada. Kerättyä aineistoa ei tarvitse analysoida tutkimuksellisen opinnäytetyön tavoin. (Vilka & Airaksinen 2004, 56–58.)

Toiminnallisessa opinnäytetyössä kerättiin tietoa haastattelun ja havainnoinnin menetelmillä, että saatiin tietoa, kuinka varhaiskasvattajat ja lapset käyttävät päiväkodissa positiivista pedagogiikkaa ja mikä siinä koetaan tärkeäksi. Tärkeää oli haastatella ensin päiväkodin kasvattajia, että saatiin selville esimerkiksi, millaisia positiiviseen pedagogiikkaan liittyviä termejä lasten kanssa käytetään.

Toiminnallinen opinnäytetyö on tärkeää jakaa vaiheisiin, mikä tuo toiminnan näkyväksi, ymmärrettäväksi ja arvioitavaksi. Suunnittelemalla ja vaiheisiin jakamisella

opinnäytetyön saa järkeviin sekä toteuttamiskelpoisiin osiin. Kun vaiheistettu suunnitelma on kirjoitettu tarkoituksenmukaisesti, myös toimijoiden, menetelmien ja materiaalien kuvaukset sekä merkitykset avautuvat paremmin. (Salonen 2013, 21.)

Kehittämistyön eri vaiheissa on mukana toimijoita erilaisin koostumuksin ja eri tavoin. Ydinjoukkoon, joka kulkee mukana eri vaiheissa, kuuluu yleensä 2-5 henkilöä. Lisäksi toimijoina voi olla osa tai kaikki henkilöstöstä, asiakkaista tai käyttäjistä. (Salonen 2013, 21.) Ollilan päiväkodissa toimii pedatiimi, johon kuuluu päiväkodin johtajan lisäksi kolme työntekijää, yksi jokaisesta ryhmästä. Heidän kanssaan oltiin yhteydessä opinnäytetyöhön liittyvissä asioissa ja pidettiin palaveria vanhempainillan suunnittelun suhteen. Haastattelemalla, havainnoimalla ja kyselylomakkeilla kerättiin tietoa päiväkodin kasvattajilta ja lapsilta sekä heidän huoltajilta. Kertynyttä materiaalia käytettiin vanhempainillan ja oppaan suunnittelussa.

### **5.3 Ryhmähaastattelu**

Ryhmähaastattelu valittiin tiedonkeruumenetelmäksi, sillä Eskolan ja Suorannan (1998, 95–97) mukaan siinä osallistujat saattavat innostaa toisiaan puhumaan. Tällä tavoin käsiteltävästä asiasta saadaan monipuolisesti tietoa, kun osallistujat voivat yhdessä muistella, herättää muistikuvia ja rohkaista sekä tukea toisiaan. Kun haastattelun aihe yhdistää ryhmäläisiä, niin ryhmällä voi olla kontrolloiva vaikutus. Yhteisten kokemusten myötä käyttäytyminen on julkista ja sitä on hankala salata. Myös unohtaminen ja väärinymmärtäminen ovat vähäisempää ryhmähaastattelussa.

Negatiivisia asioita ryhmähaastattelussa voivat olla esimerkiksi, jos joku henkilö ryhmässä on hyvin dominoiva tai henkilöt eivät uskalla ilmaista kielteisiä asioita (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 206). Ollilan päiväkodin varhaiskasvattajille pidetyssä ryhmähaastattelussa haluttiin selvittää, mitä asioita työntekijät pitävät tärkeänä positiivisessa pedagogiassa, mitä heidän mielestään huoltajien olisi hyödyllistä tietää asiasta ja mikä edistäisi heidän mielestään yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja huoltajien välillä.

Ryhmähaastattelussa sopiva osallistujien määrä on noin neljästä kahdeksaan henkilöä. Ryhmän kokoa voi soveltaa tutkimuksen mukaan. Ryhmähaastattelussa pyritään avoimeen ja vapaaseen ilmapiiriin. Haastattelijan tehtävänä on saada keskustelu alkuun, mutta olla sen aikana hiljaa. Ryhmähaastattelu ei ole strukturoitu vaan asiassa pysyvä, vapaamuotoinen keskustelu. (Eskola & Suoranta 1998, 97–99.)

Ryhmähaastatteluun valmistautuessa kannattaa ennakkoon pohtia esimerkiksi, kuinka avataan haastattelu, miten kysymykset esitetään ja kuinka ohjataan keskustelua (Hirsjärvi ym. 2007, 206). Kysymykset suunniteltiin valmiiksi ryhmähaastatteluun, mutta joustonvaraa jätettiin vapaalle keskustelulle aiheesta. Vastuut jaettiin niin, että toinen keskittyi muistiinpanojen tekemiseen ja toinen auttoi keskustelun etenemisessä.

Ollilan päiväkodin lapsille toteutettiin toimintatuokiot, joissa käytettiin osittain myös ryhmähaastattelua. Ryhmähaastattelu on toimiva valinta silloin, kun ajatellaan haastateltavien jännittävän tilannetta. Varsinkin lapsille haastattelu voi olla hyvin jännittävä. (Hirsjärvi ym. 2007, 206.) Työntekijöiden ryhmähaastattelu tehtiin ennen lasten toimintatuokioita, jotta tietäisimme, miten positiivisesta pedagogiikasta puhutaan päiväkodissa. Näin lapsille esitetyt kysymykset osattiin muotoilla niin, että käytettiin lapsille tuttuja sanoja ja käsitteitä positiivisesta pedagogiikasta. On tärkeää, että lapsia haastateltaessa keskustelussa käytettävät sanat ovat lapsille tuttuja (Hirsjärvi & Hurme 2010, 129). Ollilan päiväkodin 5–7 -vuotiailta lapsilta oli tarkoitus saada tietoa siitä, mitkä asiat positiivisessa pedagogiikassa on heille tärkeitä ja mitä he haluaisivat, että heidän huoltajat oppisivat aiheesta.

#### **5.4 Havainnointi**

Hirsjärven ja Hurmeen (2010, 37–38) mukaan kaikki tieteellinen tieto perustuu havaintoihin, jotka on tehty todellisuudesta. Havainnointia voi käyttää haastattelun rinnalla. Havainnointi sopii käytettäväksi henkilöiden kanssa, joilla on kielellisiä ongelmia, esimerkiksi lapset.

Päiväkodin lasten kanssa toteutettavassa toimintatuokiassa on tiedonkeruun elementtejä sekä haastattelusta että havainnoimisesta. Lasten mielipiteiden ja ajatusten kuuleminen päädyttiin tekemään toiminnan kautta, koska tiedon keruu pelkästään lapsia haastatteleamalla voi olla hankalaa. Lapsille voi olla haastavaa lähteä kertomaan ajatuksiaan vieraalle haastattelijalle hyvin muodollisessa tilanteessa. Haastattelutilanteessa lapsen vastaukset kysymyksiin ovat usein lyhyitä ja pintapuolisia (Hirsjärvi & Hurme 2010, 129). Piirtämisen myötä toivottiin, että lapset innostuisivat kertomaan siitä, mitä ovat positiivisesta pedagogiikasta oppineet, miten sitä ovat käyttäneet sekä mitä siitä haluaisivat viedä kotiin ja opettaa huoltajilleen.

Lasten toimintatuokiolle valittiin tekemiseksi piirtäminen, koska kuvataiteellisessa toiminnassa lapsi voi sanattomasti ilmaista itseään ja kertoa itselleen merkityksellisistä asioista ja kokemuksista. Ajattelimme tekemisen rohkaisevan lapsia vuorovaikutukseen kanssamme, sillä kuvataiteellinen työskentely tuo lapselle iloa ja onnistumisen kokemuksia. (Rusanen, Kuusela, Rintakorpi & Torkki 2014, 42.)

Osallistuva havainnointi on aineiston keruumenetelmä, jossa tutkija jollain tapaa osallistuu tutkimansa yhteisön toimintaan. Tutkijan rooli yhteisössä voi olla monenlainen. Tutkija voi esimerkiksi toimijana osallistua yhteisön aitoihin tilanteisiin, tehdä ulkopuolisena havaintoja toisesta huoneesta peiliseinän läpi tai mitä vain tältä väliltä. (Eskola & Suoranta 1998, 99–100.)

Havainnoitsijan toimiminen havainnointitilanteessa voidaan jakaa kahteen erilaiseen tyyppiin. Havainnoitsija voi tehdä havainnointia tilanteen mukaan ohjaamatta havaintojaan tai kysymyksiään mihinkään tiettyyn asiaan. Toisaalta havainnoitsijalla saattaa olla tarkkaan laadittu havainnointisuunnitelma, jota hän noudattaa. Havainnointi tilanne on harvoin kuitenkaan vaan toista tyyppiä, vaan molemmat tavat sekoittuvat keskenään. (Eskola & Suoranta 1998, 103.) Meidän toiminta havainnoidessa lasten toimintatuokioita, on enemmänkin jälkimmäisen kaltaisen, koska tarkoituksena on saada lapsilta tietoa tietystä aiheesta. Olimme laatineet etukäteen itsellemme kysymyksiä ja asioita, joiden näkyvyyttä havainnoimme lasten toiminnassa.

Osallistuva havainnointi on subjektiivista toimintaa ja voi olla siten hyvinkin valikoivaa. Ennako-odotuksien suunnatessa havainnointia, muut asiat saattavat jäädä huomaamatta. Havainnoitsijan rooli on usein huomattava ja vaikuttaa havainnoitavaan ilmiöön ja osallistujien toimintaan. Kaksi eri ihmistä saattaa samassa tilanteessa kiinnittää huomionsa aivan eri asioihin. Toisen havainnot eivät kuitenkaan välttämättä ole arvokkaampia kuin toisen, vaan molemmat saavat mielenkiintoisia tutkimustuloksia. Subjektiivisuus on siis myös rikkaus, sillä sen avulla saadaan asioihin eri näkökulmia. (Eskola & Suoranta 1998, 103–104.)

## 5.5 Sadutus

Sadutus on Suomessa kehitetty menetelmä, joka johdattelee vastavuoroiseen toimintakulttuuriin. Sen avulla on mahdollista kohdata ja kuunnella. Sadutus toimii keinona ottaa lapset mukaan toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Se on osallisuuden mahdollistaja. Sadutuksen avulla voidaan kerätä tietoa ja tuottaa omaa kulttuuria. Se on yhdessä tekemisen menetelmä. (Karlsson 2014, 19–20, 188.)

Sadutus aloitetaan niin, että kerrotaan lapselle tai lapsiryhmälle, miten sadutus toteutetaan.

Kerro satu (tai tarina), sellainen kuin itse haluat. Kirjaan sen juuri niin kuin sen minulle kerrot. Lopuksi luen tarinasi, ja voit muuttaa tai korjata sitä, mikäli haluat. (Karlsson 2014, 26.)

Lapsi kertoo tarinaa, jonka kirjaaja kirjoittaa ylös mitään muuttamatta. Lopuksi kirjaaja lukee sadun ääneen ja sadun kertoja voi halutessaan muuttaa satua ja poistaa tai lisätä siihen jotain. Sadutus olisi parasta tehdä ilman aihetta, jolloin kasvattaja kuulisi mikä on lapselle tärkeää. (Karlsson 2014, 26.)

Sadutusprosessi tuottaa kerronnallista tietoa ja tietämistä. Tällaisessa tietämisessä on koettua tietoa, tunteita ja merkityksiä. Kaikilta löytyy sellaista tietoa, mitä muilla ei ole, ja juuri sitä pidetään sadutusmenetelmässä arvossa. (Karlsson 2014, 72.) Sadutuksen avulla lapsi tulee kuulluksi ja hänelle tulee tunne, että kuulijaa kiinnostavat hänen ajatuksensa. (Karlsson 2014, 176–177.) Sadutus toimi



yhtenä tiedonkeruu menetelmänä lastentuokioilla. Lasten tekemät piirustukset sadutettiin.

## 5.6 Kysely

Kyselytutkimuksen avulla voidaan kerätä laaja aineisto tehokkaasti säästäten tutkijan aikaa (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 195). Informoidussa kyselyssä tutkija on paikan päällä jakamassa lomakkeet osallistujille. Samalla hän voi kertoa kyselyn tarkoituksesta ja vastata osallistujien kysymyksiin. (Hirsjärvi ym. 2009, 196–197; Valli 2015, 89–90.) Kyselytutkimuksen haittoina voi olla, että vastaajat eivät ole vastanneet kysymyksiin huolellisesti ja rehellisesti, vastaaja on ymmärtänyt kysymyksen väärin tai tutkija ei tiedä, miten perehtyneitä vastaajat ovat kyselyn aiheisiin (Hirsjärvi ym. 2009, 195).

Keräsimme palautetta Vahvuusjahti-tapahtumasta heti tapahtuman jälkeen kaikilta osallistujilta, huoltajilta, lapsilta ja varhaiskasvattajilta. Teimme huoltajille ja varhaiskasvattajille kyselylomakkeen. Lapsille valitsimme toiminnallisen, helposti ja nopeasti toteutettavan palautemuodon. Pidimme tärkeänä, että myös lapset saavat antaa palautetta, mutta heidän olisi ollut hankala itse täyttää kirjallista palautelomaketta.

Lomakkeen avulla voidaan selvittää tietoja tosiasioista, käyttäytymisestä ja toiminnasta, tiedoista, arvoista, asenteista sekä uskomuksista, käsityksistä ja mielipiteistä (Hirsjärvi ym. 2009, 197). Kysymykset määräytyvät tutkimuksen tavoitteiden ja tutkimusongelman mukaan (Valli 2015, 85). Tekemässämme kyselylomakkeessa halusimme palautetta itse tapahtumasta ja sen toteutumisesta mutta ennen kaikkea siitä, lisäkö tapahtuma huoltajien käsitystä positiivisesta pedagogiikasta ja tukiko tapahtuma huoltajien ja varhaiskasvattajien yhteistyötä. Huoltajille suunnatun palautelomakkeen kahden viimeisen avoimen kysymyksen tavoite oli saada ideoita ja ajatuksia oppaan laatimiseen.

Avoimien kysymysten etuna on, että niillä voidaan saada vastaajan mielipide selville perusteellisesti ja vastausten joukosta voi nousta hyviä ideoita. Vastauksia voidaan myös luokitella monella tavalla. Avoimiin kysymyksiin jätetään helposti

vastaamatta, tai niiden vastaukset voivat olla epätarkkoja tai pintapuolisia. Vastaaaja saattaa vastata avoimeen kysymykseen asian vierestä. (Valli 2015, 106.)

Likertin asteikko on usein käytetty vaihtoehto, kun halutaan selvittää asenteita ja mielipiteitä. Vastausvaihtoehdot ovat asetettu asteikkoon, jossa vastausvaihtoehtoja on usein viisi. Ne voidaan nimetä esimerkiksi niin, että vastausvaihtoehto 1 tarkoittaa vastaajan olevan täysin samaa mieltä (1 = täysin samaa mieltä) ja vaihtoehto 5 täysin eri mieltä. Yksi vaihtoehto voi olla ”en osaa sanoa” -vaihtoehto. Se ei ole välttämätön, koska vastaaja voi jättää vastaamatta kysymykseen, jos hänellä ei ole mielipidettä. Tämän vaihtoehdon pois jättäminen myös ohjaa vastaajaa ottamaan kantaa paremmin. (Valli 2015, 98–100.)

Kaikki vaihtoehdot on hyvä sanallistaa, että vastaajalla ei jää niistä tulkinnan mahdollisuutta. Käytimme palautelomakkeessa asteikkoja, mutta emme numeroineet niitä. Jätimme ”en osaa sanoa” -vaihtoehdon pois, että vastaajat ottaisivat kysymyksiin kantaa. Likertin asteikon yksi heikkous on, että vastaajat käyttävät runsaasti tätä vaihtoehtoa. (Valli 2015, 98–100.)

## 5.7 Reflektio

Moilanen (1999, 102–106) määrittelee reflektion oman tietoisuuden tarkasteluksi. Reflektion avulla voidaan luoda sellaista tietoisuutta, mikä ei ole aiemmin ollut läsnä. Toimintaa ohjaavien asioiden tiedostamisessa ei pelkkä oman toiminnan reflektointi riitä. On myös pohdittava, miten ympäristö ja muut ihmiset vaikuttavat toimintaan. Reflektion avulla pystytään sekä kyseenalaistamaan että kehittämään niin omaa kuin koko työyhteisön toimintaa.

Pyrkiessään rakentamaan ymmärrystä kokemuksistaan, ihminen tekee tietynlaista tulkintaa ja antaa kokemuksille merkityksiä. Näitä merkityksiä voi sitten käyttää myöhemmin päätöksenteossa tai toiminnan ohjeena. Näin merkitysten antaminen muuttuu oppimiseksi. Oppimisen prosessissa tiettyä kokemusta ja sen merkitystä tulkitaan uudelleen tai tulkintaa muutetaan niin, että uudet tulkinnat ohjaavat myöhempää ymmärrystä ja toimintaa. Kriittisessä reflektiossa arvioidaan ennako-oletuksia ja uskomuksia. (Mezirow 1995, 17.)

Aikaisemmat kokemukset ja hankittu teoriatieto ohjaavat ymmärtämistä, ajatuksia ja havaintoja. Jälkeisreflektoinnissa selvitetään, onko aikaisemmin opittu yhä perusteltua. (Mezirow 1995, 17–21.) Kolbin (1994, 20–21) teoria kokemuksellisesta oppimisesta pohjautuu Deweyn, Piagetin ja Lewinin ajatuksiin. Hänen luomissa mallissa oppimisen prosessi lähtee konkreettisesta kokemuksesta ja etenee havaintojen, reflektion sekä eri näkökulmien pohdintaan. Näiden kautta löydetään uusia ratkaisuja sekä muodostetaan teorioita, joita viedään aktiiviseen toimintaan.

Reflektiossa tarkastellaan ja arvioidaan jälkeenpäin muun muassa käytettyjen menetelmien tehokkuutta, toiminnan mielekkyyttä, tehtyjä johtopäätöksiä ja tulkintoja. Jokainen tekee tulkintoja omista kokemuksistaan käsin, joten mahdollisimman suuren objektiivisuuden tavoittamiseksi, on tärkeää keskustella ajatuksista reflektiivisesti ja rationaalisesti. (Mezirow 1995, 24, 27.) Myös Moilanen (1994, 103) korostaa keskustelun merkitystä omien toimintatapojen tiedostamisessa, koska toimintaa ohjaavat päämäärät ovat usein itsestään selviä. Toisen esittämät kysymykset auttavat omien toimintatapojen tiedostamiseen.

## **6 Ryhmähaastattelu varhaiskasvattajille ja lasten tuokiot**

### **6.1 Ryhmähaastattelu varhaiskasvattajille ja sen tulokset**

Teimme Ollilan päiväkodin varhaiskasvattajille ryhmähaastattelun. Sen apukysymykset ovat liitteessä 5. Koska haastatteluajankohta oli kesälomien aikaan, eivät kaikki päiväkodin varhaiskasvattajat päässeet paikalle. Haastatteluun osallistui neljä varhaiskasvattajaa. Olimme sopineet työnjaon siten, että toinen meistä keskittyi pelkästään vuorovaikutukseen ja kysymysten esittämiseen ja toinen kirjoitti ylös haastateltavien kommentteja ja vastauksia. Heti haastattelun jälkeen kirjoitimme muistiinpanot puhtaiksi. Niistä keräsimme tärkeimpiä asioita, jotka ryhmiteltiin sisällön mukaan.

Ryhmähaastattelusta selvisi, että päiväkodissa tutustutaan joka kuukausi lasten kanssa kolmeen vahvuuteen. Vahvuussanan merkitys selvitetään lapsille, ja yhdessä tehdään tehtäviä, jotka liittyvät käsiteltävään vahvuuteen. Ollilan päiväkodissa käytetään vahvuussanastoa päivittäin arjen tilanteissa. Hyvekielen ja vahvuussanaston opetteleminen ja tuominen arkipäivään on oleellista, koska ilman sanoja positiivista pedagogiikkaa ja vahvuuskasvatusta on vaikea saada osaksi kasvatuskulttuurin arkea (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 26).

Lapsen ymmärrys omista vahvuuksistaan tulee yleensä aikuisen kautta. Aikuisen tulee sanoittaa näkemäänsä hyvää. (Saukkola & Laane 2017, 76–77.) Lapsen maistaessa uutta ruokaa kehuaan rohkeudesta tai otetaan itsesääätely käyttöön, etteivät ruokailuvälineet kolisisi. Itsesääätelyä kehoitetaan ottamaan käyttöön esimerkiksi tilanteissa, milloin juoksun sijasta pitäisi kävellä. Lapset oppivat käyttämään vahvuussanastoa, kun aikuiset sanoittavat arjen tilanteissa, mitä vahvuuksia lapset ovat käyttäneet. Esimerkiksi harjoitellessaan luistelua lapsi voi sanoa käyttävänsä sinnikkyyttä. Lapset löytävät myös toisistaan vahvuuksia ja muistuttavat toisiaan esimerkiksi rehellisyydestä ja reiluudesta. Lapset pohtivat, keskustelivat sekä miettivät missä onnistuivat ja mikä meni hyvin. Satuja ja teatteria käytetään myös apuna vahvuuksiin tutustuttaessa.

Yhteistyö päiväkodin ja lasten huoltajien välillä lisää yhteisöllisyyttä sekä antaa tukea myös varhaiskasvatuksen henkilöstön tekemälle työlle (Opetushallitus 2016, 33). Ollilan päiväkodin varhaiskasvattajat toivoivat jatkumoa päiväkodin ja kodin välille positiivisen pedagogiikan suhteen, että lapsi hyötyisi siitä enemmän. Vanhempia on pyydetty esimerkiksi kirjoittamaan positiivinen kirje lapsestaan joulukalenteriin ja esikoululaisten viimeiseen päivään. Kuukausitiedotteissa on mukana jotakin tietoa positiivisesta pedagogiikasta. Eteisessä on lapsen omat vahvuudet näkyvillä hänen lokeropaikallaan.

Yhteinen näkemys lapsen parhaasta luo hyvän perustan varhaiskasvatuksen ja huoltajien väliselle yhteistyölle (Opetushallitus 2017a, 36). Varhaiskasvattajat toivoisivat, että vanhemmat voisivat pysähtyä kiireen keskellä miettimään lapsen vahvuuksia ja näkemään hyvän. Jos vanhemmat vain jaksaisivat nähdä mikä jo

toimii, se lisääntyy. Uusitalo-Malmivaara ja Vuorinen (2016, 70) toteavat, että lapsen itseluottamus lisääntyy, kun hän saa myönteistä palautetta. Myönteinen palaute kannustaa myös lasta yrittämään.

Positiivinen pedagogiikka ei varhaiskasvattajien mukaan ole pelkkää kehumista, negatiivisiin tilanteisiin täytyy tarttua. Joensuun seudun varhaiskasvatussuunnitelmaan on kirjattu, että huoltajille sekä lapsille halutaan antaa kokemus, että joka päivä on hyvä päivä iloiseen ja pettymyksineen. Negatiivisia tunteita synnyttäneet tilanteet selvitetään lasta vahvistavin keinoin. (Opetushallitus 2017a, 36.)

Lukuvuonna 2017–2018 käsitellään 16 vahvuutta, jotka ovat sinnikkyys, itsesäättely, myötätunto, ryhmätyötaidot, reiluus, sosiaalinen älykkyys, innostus, uteliaisuus, ystävällisyys, rakkaus, kiitollisuus, toiveikkuus, rohkeus, oppimisenilo, luovuus ja huumorintaju. Kysyimme mitä vahvuuksista olisi hyvä nostaa oppaaseen. Varhaiskasvattajat toivoivat, että oppaasta löytyisi ainakin kolme voimavahvuutta, sinnikkyys, itsesäättely ja myötätunto. Varhaiskasvattajat toivoivat oppaaseen lyhyttä tieto-osuutta luonteenvahvuuksista ja positiivisesta pedagogiikasta, mitä se on ja miten sitä käytetään. Oppaasta toivottiin tulevan hyvin käytännönläheinen ja sisältävän konkreettisia ideoita.

## **6.2 Lapsille järjestetyt toimintatuokiot ja niistä nousseet tulokset**

Järjestimme Ollilan päiväkodin lapsille kolme samankaltaista toimintatuokiota pienryhmissä, joissa käytimme ryhmähaastattelua, havainnointia ja sadutusta. Tuokioihin osallistui kerrallaan 4–5 lasta, yhteensä 14. Sovimme, että toinen meistä ohjaa tuokion ja toinen keskittyy havainnoimaan ja kirjoittamaan ylös lasten kertomia asioita. Tuokioiden jälkeen kasasimme ja kirjoitimme puhtaiksi kaikilta toimintatuokioilta kootut muistiinpanot ja havainnot yhteen. Niistä kerättiin tärkeimmät asiat, jotka kirjoitettiin tuloksiin.

Toimintatuokioilla teimme tutustumisharjoituksia ja keskustelimme luonteenvahvuuksista. Lapset saivat piirtää missä tilanteessa kotona ovat käyttäneet vahvuuksia. Samalla keskustelimme sekä havainnoimme lasten toimintaa ja vuoro-

vaikutusta. Jokainen lapsi sai rauhassa kertoa sadutuksen keinoin omasta piirustuksestaan. Suunnitelma lasten toimintatuokiolle on liitteessä 6 ja havainnointirunko on liitteessä 7.

Ensimmäiselle toimintatuokiolle osallistui neljä lasta. Heistä osa tuntui hieman arastelevan meitä. Lapset katselivat toisiaan ja vastailivat kysymyksiimme lyhyesti muutamalla sanalla. Tutustumisleikin aikana ilmapiiri rentoutui, lapset nauroivat ja innostuivat juttelemaan. Olimme ajatelleet, että jokainen lapsi saisi kertoa oman/omat vahvuutensa. Lapset eivät osanneet tai halunneet kertoa omia vahvuuksiaan. Kun kysyimme, mitä Vahvuusvaris oli opettanut heille päiväkodissa vahvuuksista, he osasivat kertoa niistä useita esimerkkejä. Vahvuusvaris yhdisti lasten ajatukset niihin asioihin, joita he olivat oppineet luonteenvahvuuksista päiväkodissa.

Seuraaviin kahteen toimintatuokioon osallistui molempiin viisi lasta. Nämä ryhmät olivat vauhdikkaampia ensimmäiseen ryhmään verrattuna. Keskustelun lomaan otimme toiminnallisia harjoituksia, kun liikehdintä alkoi käydä levottomaksi. Näissä ryhmissä jätimme omista vahvuuksista keskustelemisen väliin ja siirryimme suoraan kysymyksiin siitä, mitä he ovat vahvuuksista oppineet. Lapset lähtivät hyvin keskustelemaan ja kertomaan esimerkkejä oppimistaan vahvuuksista.

Lapsen käyttäessä vahvuuksia arjessa on tärkeää, että aikuinen antaa siitä palautetta. Vahvuuskielen on tarkoitus tulla lapsille tutuksi niin, että he käyttävät sitä luonnollisesti puheessaan. Vahvuussanaston oppiminen ja käsitteiden tutuksi tuleminen auttavat huomaamaan vahvuuksien käytön arjessa. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 70–71.) Lapset kertoivat oppineensa itsesäätelyä. Itsesäätelyä tarvitaan, kun pitää olla hiljaa tai paikallaan, ei saa huutaa tai pitää keskittyä nukkumaan. He kertoivat oppineensa myös sinnikkyyttä ja sisukkuutta. Sinnikkyys on sitä, että tekee kaiken mitä pitää tehdä. Sisukkuutta tarvitaan silloin, kun tarvitsee oppia tekemään jotakin. Ystävällisyys näkyy siinä, että pysyy kaverin lähellä ja haluaa. Reiluutta on pyytää kaverilta lupaa. Lapset mainitsivat myös oppineensa huumorintajua, rohkeutta ja rehellisyyttä.

Keskustelun jälkeen siirryttiin piirtämään kuvia. Annoimme ohjeeksi piirtää kotoa sellainen tilanne, jossa lapsi olisi käyttänyt jotakin vahvuutta. Yhdellä lapsella oli vaikeuksia keksiä, mitä lähtisi piirtämään. Muut lapset keksivät nopeasti aiheen piirroksensa. Lasten piirtäessä kysyimme samalla, tietävätkö heidän huoltajansa vahvuuksista tai mitä lapset haluaisivat opettaa huoltajilleen vahvuuksista. Näihin kysymyksiin emme saaneet suoraa vastauksia, sillä lapset olivat keskittyneet omiin piirroksiinsa ja halusivat jutella lähinnä niistä. Koimme, että lapset toivat piirustusten kautta esille itselleen tärkeitä asioita, joita pystyimme huomioimaan tapahtuman ja oppaan suunnittelussa. Kuvataiteellisessa toiminnassa lapsi voi sanattomasti ilmaista itseään ja kertoa itselleen merkityksellisistä asioista ja kokemuksista (Rusanen ym. 2014, 42).

Toinen meistä sadutti lapsia sitä mukaa, kun he saivat piirustuksiaan valmiiksi. Lapsi sai kahden kesken kertoa tarinan piirustuksestaan. Toinen meistä jatkoi vielä piirtävien lasten kanssa keskustelua ja havainnointia. Kun lapsen sadutus oli valmis, kysyimme häneltä, saako piirustusta käyttää tulevassa syksyn vanhempainillassa. Sadutuksissa syntyneistä tarinoista pystyi näkemään, kuinka suurin osa tuokioille osallistuneista lapsista osasi nimetä luontevahvuuksia ja kertoa niistä esimerkkejä.

Lapset pääsivät sadutuksen jälkeen lähtemään omiin ryhmiinsä. Emme olleet suunnitelleet mitään yhteistä lopetusta, koska ajattelimme, että toiset lapset tarvitsevat piirtämiseen enemmän aikaa ja toiset vähemmän. Lapsien piirustukset valmistuivat niin, ettei omaa sadutus vuoroa tarvinnut odottaa pitkiä aikoja. Sadutuksen ja piirustuksen kautta lapset nostivat vahvuuksista esiin itsesääätelykyvyn, reiluuden, rohkeuden ja ystävällisyyden. Eräs lapsi kertoi, että oli tarvinnut itsesääätelykykyä odottaessaan kotona kaakaota. Toinen lapsi oli piirtänyt timanttien jakamisesta tasapuolisesti, jossa hänen mielestään tapahtui reiluus.

Vahvuuksien tunnistaminen ja niiden käyttö arjessa lisäävät onnellisuutta (Seligman 2008, 11). Hyvän huomaaminen vaikuttaa positiivisesti ihmisten omaan ja yhteisöjen hyvinvointiin (Uusitalo-Malmivaara 2014a, 19). Havaintojemme perusteella lapset innostuivat kertoessaan vahvuuksista. Puheista kuului, että vahvuuskasvatukseen liittyvä tekeminen päiväkodissa oli ollut mieluista. Yllätyimme,

kuinka luontevasti lapset käyttivät vahvuussanastoa, kuten itsesäätelykyky ja sinnikkyys. Olisimme saaneet enemmän selville lasten vahvuuksien käytöstä ja harjoittelusta sekä vahvuussanojen esiintymisestä puheissa, jos olisimme olleet havainnoimassa lasten päiväkodin arkea. Tämä ei kuitenkaan ollut mahdollista aikataulujen vuoksi.

## **7 Vahvuusjahti-tapahtuma ja opas huoltajille positiivisesta pedagogiikasta**

### **7.1 Vahvuusjahti-tapahtuman suunnittelu ja valmistelu**

Keskustelimme huhtikuun (2017) alussa Ollilan päiväkodinjohtajan, Mia Gröhnin kanssa, mitä hän toivoisi vanhempainillalta. Hän halusi, että huoltajat pääsisivät tekemään ja kokemaan yhdessä lasten kanssa. Tekemisen hän toivoi olevan räväkkää, iloista ja aktiivista, jossa koko ikähaarukka olisi huomioitu. Gröhn lupasi, että koko henkilökunta (noin 10) olisi käytettävissä tapahtumassa, mutta meidän tehtäväksi jäisivät kaikki käytännön suunnittelut, valmistelut ja toteutus ja sen ohjeistus. Saisimme myös käyttää päiväkodista löytyvää materiaalia. Tapahtumalle sovittiin päivämäärä ja tunnin aikaraja. Suunnittelussa tuli varautua, että päiväkodin kaikki 50 lasta tulisivat tapahtumaan perheineen. Gröhn asetti tapahtumalle tavoitteeksi, että huoltajilla olisi tapahtumasta lähtiessään jonkinlainen ymmärrys, mitä positiivinen pedagogiikka on. Sovimme päiväkodinjohtajan kanssa, että jatkaisimme työskentelyä päiväkodin pedatiimin kanssa.

Perheiden yhteisen illan tapahtumarasteja suunnittelimme päiväkodin työntekijöiden ryhmähaastattelutulosten, lasten tuokioilta nousseiden aineiden, pedatiimin ja päiväkodin johtajan kanssa käytyjen keskustelujen sekä teorian pohjalta. Suunnittelun avuksi kävimme kartoittamassa päiväkodintiloja ja piha-aluetta ja niiden tarjoamia mahdollisuuksia. Alkuperäisessä suunnitelmassa tapahtuma oli tarkoitus pitää sekä sisällä että ulkona. Pedatiimin kanssa keskusteltuamme, muutimme sen kokonaan ulkotapahtumaksi. Aikataulun ja käytännön järjestelyjen kannalta se tuntui järkevältä ratkaisulta. Siirtymisiin ja pukeutumisiin olisi mennyt aikaa, mikä olisi venyttänyt tapahtuman kestoa.



Toiminta suunniteltiin niin, että jokaisella tehtäväpisteellä harjoiteltiin jonkin luontevahvuuden käyttöä. Ryhmähaastattelussa työntekijät kertoivat, että vahvuussanan merkityksen selittämisen lisäksi, päiväkodissa vahvuutta käsitellään toiminnallisten harjoitusten kautta. Mietimme, mitä kullakin tehtäväpisteellä on tarkoitus opettaa tai kertoa. Jokainen tehtäväpiste järjestettiin niin, että se sopi kaikenikäisille lapsille ja perhe sai toimia yhdessä. Tapahtuman tehtäväpisteiden suunnittelussa täytyi huomioida myös aikataulutus. Toiminta täytyi suunnitella niin, että perheet jakaantuisivat eri rasteille ruuhkan välttämiseksi ja ehtisivät käydä kaikilla rasteilla.

Tapahtumaan tarvittiin jokin punainen lanka ja lapsia motivoiva asia. Suunnitelimme lapsille luontevahvuuksien työkalupakit. Jokaiselle perheelle oli yksi työkalupakki, johon oli piirretty työkaluja. Jokaisessa työkalussa oli jokin luontevahvuus ja niihin oli tarkoitus kerätä suoritusmerkkejä jokaiselta tehtäväpisteeltä.

Tapahtumaa kuvaavan nimen keksiminen osoittautui haastavaksi. Olimme kriittisiä nimen suhteen, sillä halusimme sen olevan houkutteleva, mutta myös tapahtumaa parhaiten kuvaava. Tapahtumalle valittiin nimeksi Vahvuusjahti. Veimme päiväkodin jokaisen ryhmän eteisiin julisteen, jossa kutsuimme päiväkodin lasten huoltajat koko perheen voimin Vahvuusjahtiin (Liite 8). Tapahtumakutsu lähti jokaiseen perheeseen myös päiväkodin oman kuukausitiedotteen mukana.

Teimme tapahtumaan työntekijöille tarkat kirjalliset ohjeet, joissa kerroimme koko tapahtuman kulusta ja heidän rooleistaan omilla tehtäväpisteillään. Ohjeet teimme kirjallisina siksi, että suullisiin ohjeisiin ei ollut yksinkertaisesti aikaa. Päiväkodin johtaja lupautui kuvaamaan tapahtumaa. Päätimme kerätä palautetta tapahtumasta lomakkeen avulla sekä lasten huoltajilta että tapahtumaan osallistuneilta varhaiskasvattajilta. Halusimme kuulla myös huoltajien toiveita tulevan oppaan suhteen. Lasten mielipiteen kuulemiseen suunnitelimme toiminnallisen palautteenantotavan.

## 7.2 Koko perheen yhteinen Vahvuusjahti-tapahtuma

Vahvuusjahti-tapahtuma järjestettiin keskiviikkoiltana 27.9.2017. Tapahtuma alkoi kuudelta illalla ja kesti tunnin. Ennen tapahtuman alkua järjestelimme tehtävapistet valmiiksi. Tehtävapisteidien ohjeistukset ovat liitteessä 9. Olimme mietineet tarkkaan tehtävapisteidien paikat päiväkodin pihalle ja mitä tarvikkeita niihin tarvitaan sekä valmistaneet ohjekylttejä ja tarvittavia esineitä (esimerkiksi uteliaisuus ja rohkeus laatikot). Paikalle saapui 22 lasta ja melkein yhtä monta aikuista. Mia Gröhn toivotti perheet tervetulleiksi tapahtumaan, jonka jälkeen me esittäydymme lyhyesti ja kerroimme tapahtuman kulun. Sanallisen ohjeistuksen lisäksi teimme myös kuvalliset ohjeet.

Perheet kiersivät yhdessä toiminnallisilla tehtävapisteidillä. Kuudella tehtävapisteidillä harjoiteltiin ja käytettiin eri luonteenvahvuuksia sekä yhdellä huomattiin hyvää kaikista perheenjäsenistä. Jokaisella tehtävapisteidillä oli kirjallinen ohjeistus ja Ollilan päiväkodin työntekijä, joka kannusti ja opasti tehtävän suorittamiseen. Lapsilla oli vahvuustyökalupakit, joihin saivat merkinnän tehtävapisteidien suorittuaan.

Tehtävapisteidet muokkaantuivat useiden pohdintojen sekä pedatiimin kanssa käytöjen keskustelujen kautta. Kaikki tehtävapisteidet tarjoiluja myöten päätettiin toteuttaa ulkona, koska vaatteiden riisumiseen ja pukemiseen menisi turhaan aikaa. Varauduimme myös varasuunnitelmalla, jos sääolosuhteiden takia ulkopahtuma ei onnistuisi. Tehtävapisteiditä oli yhteensä kahdeksan (liite 9), joista viimeisellä keräsimme palautetta tapahtumasta ja toiveita valmisteilla olevaan oppaaseen.

*Huomaa hyvä!* -tehtävapisteidellä perheet kirjoittivat jokaisesta jäsenestään vahvuuksia ja missä kukin on hyvä seinällä olleeseen varikseen. Seinällä olivat myös lasten kesällä taiteilemat piirustukset sekä juliste, josta löytyi luonteenvahvuudet. Positiivisessa pedagogiikassa on tärkeää, että huomataan itsessä ja toisissa olevaa hyvää (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 12–13).

Ollilan päiväkodin ryhmähaastattelussa varhaiskasvattajat korostivat voimavahvuuksien tärkeyttä. Sen vuoksi otimme kaikki voimavahvuudet mukaan tapahtuman tehtäväpisteille. Voimavahvuuksia ovat sinnikkyys, itsesääätelykyky ja myötätunto (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 77).

*Sinnikkyys*-tehtäväpisteellä tarkoituksena oli puhaltaa höyheniä oksista rakennettuun pesään. Vahvuusvaris oli tuonut jokaiselle perheen jäsenelle omat höyhenet ja perheitä kannustettiin käyttämään sinnikkyytään. Höyhenet pesään -harjoitus löytyi Huomaa hyvä! Vahvuusvariksen bongausopas -kirjasta (ks. Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2017, 100).

*Itsesääätely*-tehtäväpisteelle otimme Vahvuusvariksen bongausoppaasta löytyvän harjoituksen, joka oli nimeltään itsesääätely ja saippuakuplat (ks. Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2017, 100). Sovelsimme harjoitusta tapahtumaan sopivaksi. Minuutin aikana sai rikkoa saippuakuplia niin paljon kuin jaksoi. Yksi työntekijöistä soitti marakassia ja kaksi puhalsi kuplia. Toisen minuutin aikana oli hiljaisuus. Silloin kuplia sai vain katsella, eikä tarkoituksella koskea. Itsesääätelykykyä tarvittiin, jotta lapset pystyivät olemaan poksauttamatta saippuakuplia hiljaisuuden aikana. Itsesääätelykyky oli useimmin mainittu luontevahvuus lasten tuokiolla.

*Myötätunto ja ystävällisyys* -tehtäväpisteellä perheet pääsivät auttamaan karhua, jonka keräämät päivällismarjat olivat kaatuneet maahan. Toinen meistä oli pukeutunut karhuksi ja oli kovin harmissaan ja suruissaan. Perheet osoittivat karhulle myötätuntoa ja ystävällisyyttä lohduttamalla karhua auttaen häntä etsimään marjat maasta. Hiekkalaatikoon oli piilotettu punaiseksi maalattuja pikkukiviä, joita perheet kaivoivat esiin lapioilla. Myös sinnikkyyttä tarvittiin, kun marjat olivat piiloutuneet syvälle hiekkaan. Lapset kertoivat alkukesällä pidetyllä tuokiolla ystävällisyyden näkyvän siinä, että he pysyvät kaverin lähellä ja halaavat. Ystävällisyys näkyi myös useammassa lasten piirustuksessa, joita he ohjaamallamme tuokiolla tekivät.

*Uteliaisuus ja rohkeus* -tehtäväpisteellä oli tunnustelulaatikoita, joiden sisällä oli erilaisia tunnusteltavia asioita. Suljetut laatikot nostivat uteliaisuutta esiin, ja niiden tutkimiseen tarvitsi ottaa käyttöön rohkeutta. Laatikoihin olimme laittaneet risuja, riisiä, pihlajanmarjoja sekä muovipussin sisälle limaa, joka oli keitetty perunajauhosta. Perheiden pohdittavana oli, mihin Vahvuusvaris käyttäisi laatikon sisältöä, pesänrakennukseen vaiko evääksi. Työntekijöiden ryhmähaastattelusta kuulumme, kuinka lapset olivat olleet innostuneesti uteliaita laukkuihin piilotetuista tavaroista. Tästä ideasta sovelsimme Vahvuusjahdin tehtäväpisteen rohkeudesta ja uteliaisuudesta. Lapset mainitsivat rohkeuden ohjaamiemme tuokioiden keskusteluissa ja myös yhdessä piirustuksessa.

*Ryhmätyötaidot*-tehtäväpisteellä oli erikokoisia astioita, vesisangot ja leijulauta. Leijulauta on ympyränmuotoinen vaneri, jossa on erimittaisia naruja kiinnitettynä reunoihin. Leijulauta, jonka päälle perheet laittoivat vedellä täytettyjä astioita, täytyi kuljettaa janoiselle vahvuusvarikselle. Tarvittaessa eri perheiden oli tehtävä yhteistyötä, ettei juoma läikkyisi matkan varrelle. Matkalla oli myös este, joka täytyi joko ylittää tai kiertää.

*Luovuus*-tehtäväpisteellä lapset saivat keksiä ja rakentaa liikunnallisen radan, jonka koko perhe kulki läpi. Huoltajat saivat auttaa radan tekemisessä. Neljään kasaan oli valmiiksi kasattuna tarvikkeita, joten neljä perhettä mahtui yhtä aikaa tekemään tehtävää. Rakennusmateriaaleina oli esimerkiksi lautoja, naruja, pahveja, kansia, sankoja ja hulavanteita. Kaksi työntekijää oli kannustamassa perheitä ja varsinkin lapsia luovuuden käyttöön.

Perhe siirtyi mehu- ja palautepisteelle, kun kaikki tehtäväpisteet oli suoritettu. Siellä kerättiin palautetta sekä aikuisilta että lapsilta. Tapahtuman loppuksi myös työntekijät vastasivat heille tehtyyn palautelomakkeeseen.

### **7.3 Perheiden antama palaute Vahvuusjahti-tapahtumasta**

Teimme huoltajille palautelomakkeen vahvuusjahti-tapahtumasta (liite 10). Huoltaja pyydettiin täyttämään lomake tapahtuman päätteeksi. Lähes kaikki huoltajat

täyttivät lomakkeen. Palautettuja lomakkeita tuli 16. Lomakkeiden analysointi vaiheessa keräsimme kysymyksiä alle kaikki vastaukset. Vastaukset olivat melko lyhyitä ja niistä löytyi paljon samoja asioita sekä ajatuksia. Vahvuusjahti koettiin positiiviseksi perheiden yhteistapahtumaksi. Tapahtumaa kuvattiin mukavaksi, osallistavaksi, mielenkiintoiseksi ja toimintaan oli helppo heittäytyä mukaan. Huoltajat olivat kirjoittaneet, että lapset olivat tehtävistä innoissaan. Yhdessä palautteessa oli toive, että pieniä lapsia olisi voitu huomioida enemmän.

Aikataulu koettiin toimivaksi, tehtäväpisteillä oli mukavan väljää, ja ohjeet selkeiksi. Suurin osa huoltajista koki, että koko perhe oli huomioitu tapahtumassa hyvin. Yhdessä palautteessa sanottiin, että tapahtumaa ei oltu suunniteltu pienelle lapselle. Toisaalta toisessa palautteessa sanottiin tehtävien onnistuneen myös puolitoista vuotiaalta lapselta.

Kysymykseen mieluisimmasta tehtäväpisteestä oli kuudessa paperissa vastattu kaikki tehtäväpisteet. Kaikki tehtäväpisteet, paitsi uteliaisuus ja rohkeus -tehtäväpiste, oli mainittu mieluisimmaksi tehtäväksi. Kaikkein mieluisin oli myötätunto ja ystävällisyys -tehtäväpiste, joka oli mainittu viidessä palautteessa. Karhu ja hänen hävinneiden marjojensa kaivaminen hiekkalaatikosta tuntui olleen lapsista mukavaa. Kysymykseen siitä, mitkä tehtäväpisteistä eivät toimineet, oli 14 palautteessa vastaus, että kaikki olivat hyviä. Itsesäätelypiste oli mainittu kerran ja perusteltu sillä, että itsesäätely on vaikea termi lapselle. Yhdessä palautteessa nimettiin veden kanto, koska koettiin sen olevan kolme vuotiaalle lapselle liian vaikea ja huoltaja joutui suorittamaan tehtävän.

Yhdessä palautteessa vastattiin, että positiivisesta pedagogiikasta tuli tapahtuman kautta paljon uutta oppia, 11 palautteessa oli opittu uutta jonkin verran, kolmessa palautteessa vähän ja yhdessä ei ollenkaan. Kahdeksassa palautteessa koettiin tapahtuman lisänneen kodin ja päiväkodin välistä yhteistyötä paljon, kuudessa jonkin verran ja kahdessa vähän. Kukaan ei ollut ympyröinyt palautteen kohtaa ”ei ollenkaan”.

Positiivista pedagogiikkaa voisi tietoisesti käyttää kotona 14 ja näistä yhdessä perheessä se oli jo käytössä. Kahdessa palautteessa oli vastattu ehkä positiivisen pedagogiikan tietoiseen käyttöön kotona. Yhdessäkään palautteessa ei vastattu vaihtoehtoa ”en voisi ajatella käyttäväni”.

Mitkä asiat voisivat edistää positiivisen pedagogiikan käyttöä kotona? -kysymykseen oli vastattu lapsen kehuminen, kannustaminen, hyvien asioiden sanominen ääneen ja sopivan tekemisen tarjoamisen lapselle. Vastauksissa toivottiin positiivisesta pedagogiikasta esimerkkejä käytännön arkeen, tehtäviä ja harjoituksia. Viimeiseen kysymykseen, jossa pyydettiin kirjoittamaan luonteen vahvuuksien ja positiivisen pedagogiikan herättämiä kysymyksiä, oli vastaus vain kahdessa palautteessa. Positiivinen pedagogiikka koettiin hyvänä ja kannatettavana asia. Yhdessä palautteessa kirjoitettiin, että kaikista löytyy vahvuuksia ja heikkouskin voi olla vahvuus.

Lapsien mielipiteen kuulemista varten olimme tehneet kolmeen purkkiin hymiö kuvan. Lapsi sai laittaa helmen siihen purkkiin, jonka kuva kuvasi hänen mielipidettään tapahtumasta. Yhdessä purkissa oli hymiö suupielet ylöspäin ja siihen laittoi helmen 19 lasta. Purkkiin, jossa hymiön suu oli viivana, laittoi helmen kaksi lasta. Purkkiin, jossa hymiön suupielet olivat alaspäin, tuli yksi helmi.

#### **7.4 Työntekijöiden antama palaute Vahvuusjahti-tapahtumasta**

Muokkasimme huoltajille tehtyä palautelomaketta varhaiskasvattajia varten (liite 11). Kahdeksan varhaiskasvattajaa täytti sen. He kokivat Vahvuusjahti-tapahtuman onnistuneeksi, mukaansatempaavaksi ja kivaksi koko perheen ulkoilutapahtumaksi. Tapahtumassa oli palautteen mukaan kivoja rasteja, joista lapset tykkäsivät. Aikataulu koettiin toimivaksi, tehtävapistettä oli sopivasti ja ne olivat toimivia. Osallistujamäärä oli sopiva, ei tullut jonoja. Yhdessä palautteessa sanottiin, että jos jokainen perhe olisi tullut, aika ei olisi riittänyt. Olimme huomioineet tämän suunnittelussa.

Annoimme perheille tapahtuman alussa ohjeet, että kymmentä vaille seitsemän kaikki siirtyvät mehu- ja palautteenanto pisteelle, vaikka osa tehtävapistettä olisi

käymättä. Varhaiskasvattajat kokivat saaneensa tehtäväpisteisiin selkeät ja sopivat ohjeet, sekä kirjallisesti että suullisesti. Kaikissa vastauksissa oltiin sitä mieltä, että koko perhe oli huomioitu tapahtumassa. Jokaisella oli mahdollisuus osallistua ja onnistua tehtäväpisteillä.

Kaksi vastaajista koki, että tapahtuma lisäsi paljon päiväkodin ja kodin välistä yhteistyötä, ja kuuden vastaajan mielestä jonkin verran. Vapaaseen sanaan kirjoitettiin tapahtuman olleen mukava, rastien kivoja ja ideoiden olevan hyödynnettävissä päiväkodin arkeen. Yhdessä palautteessa harmiteltiin osallistujien vähyyttä. Yksi vastaaja oli kirjoittanut, että tapahtumaan oli nähty paljon vaivaa ja se tuki ihanasti ja näkyvästi positiivista pedagogiikkaa, joka on päiväkodissa kaikessa mukana. Päiväkodin johtaja antoi meille palautetta suullisesti. Hän oli tyytyväinen tapahtumaan. Koska olimme mietineet yksityiskohdat tarkkaan, tapahtuma sujui hyvin. Kaikki olivat selvillä omista vastuualueistaan ja tehtävät sekä aikataulut toimivat.

## **7.5 Oppaan kokoaminen**

Vahvuusjahti-tapahtuman lisäksi, valmistimme oppaan lasten huoltajille (liite 12). Oppaan nimi on: Positiivisen pedagogiikan hyödyntäminen kotona. Teimme oppaasta sähköisen ja tulostettavan version. Tulostettavassa versiossa on kaksi A4 arkkia, jotka taitetaan vihon muotoon. Oppaan tarkoituksena on tukea positiivisen kasvatuksen käyttöä kotona. Oppaaseen koottiin tiiviisti tietoa positiivisesta pedagogiikasta sekä konkreettisia vinkkejä, kuinka luonteenvahvuuksia voi harjoittaa arjessa kotona. Opasta saa hyödyntää vapaasti epäkaupallisessa käytössä.

Vahvuusjahti-tapahtuman palautteita, lasten tuokioita sekä varhaiskasvattajien ryhmähaastatteluiden tuloksia hyödyntäen aloitimme suunnittelemaan, kuinka kokoaisimme oppaan. Varhaiskasvattajat toivoivat positiivisen pedagogiikan siirtyvän koteihin päiväkodin lisäksi, että lapset hyötyisivät siitä enemmän. He toivoivat, että oppaassa olisi käytännön vinkkejä ja lyhyesti teoriaa.

Aloitimme oppaan teon kokoamalla positiivisesta pedagogiikasta teoriaa, joka sopisi kotien arkeen. Oppaan alussa on tietoa yleisesti positiivisen pedagogiikan

ajatuksista ja vaikutuksista. Lisäsimme oppaaseen myös vinkkejä, kuinka huoltajat voivat itse toteuttaa positiivista pedagogiikkaa lasten kanssa kotona ja miksei muuallakin. Oppaassa on nimettynä näkyville 26 luonteen vahvuutta.

Voimavahvuudet eli sinnikkyys, itsesäätely ja myötätunto ovat mahdollistajia. Halusimme nostaa ne esille oppaaseen, sillä niitä voi oppia, opettaa ja käyttää päivittäin. Voimavahvuuksia käyttämällä voi sankaroitua, eli olla oma itsensä parhaimmalla muodossa. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 77.) Esittelimme oppaassa voimavahvuudet ytimekkäästi sekä lisäsimme keinoja, kuinka kutakin voimavahvuutta voisi vahvistaa kotona. Jokaisen voimavahvuuden käsittelyn avuksi laitoimme pari lastenkirja vinkkiä.

Käytimme oppaassa kuvia, joissa pääosassa on Vahvuusvaris. Vahvuusvaris on vahvassa roolissa Lotta Uusitalo-Malmivaaran ja Kaisa Vuorisen kirjoittamissa positiivisen pedagogiikan kirjoissa, blogissa sekä materiaaleissa. Kuvat on heille piirtänyt Ina Majaniemi. Kysyimme ja saimme luvan käyttää kuvia oppaassamme Kaisa Vuoriselta. Vahvuusvaris seikkailee myös Ollilan päiväkodissa opastaen lapsille luonteenvahvuuksista ja kannustamassa huomaamaan hyvää.

Annoimme oppaan luettavaksi seitsemälle huoltajalle, joilla on lapsi varhaiskasvatuksessa. Pyysimme heitä antamaan palautetta oppaan visuaalisesta ilmeestä, sisällöstä ja toimivuudesta. Huoltajien oli vaikea arvioida, oliko opas sisällöltään kattava, koska heillä ei ollut tietoa, mitä kaikkea positiiviseen pedagogiikkaan kuuluu. Heidän mielestään positiivisen pedagogiikan teoria oli kirjoitettu selkeästi ja ytimekkäästi. He pitivät myös oppaassa olevista keinoista, kuinka voi harjoitella esimerkiksi sinnikkyyttä. Osa huoltajilta kertoi, että voisivat itse hyödyntää harjoitteita ja vinkkejä. Osa epäili, että opas jäisi käyttämättä. Pari huoltajaa sanoi teorian kuulostavan tutulta, mutta opas toimi hyvänä muistutuksena. Huoltajilta saadun palautteen perusteella selvensimme joitakin lauseita, mikä lisäsi tekstin luettavuutta.



## 8 Pohdinta

### 8.1 Opinnäytetyön prosessin arviointi

Teoriatieto ohjasi toimintaamme opinnäytetyössä. Toiminnallisessa opinnäytetyössä tekijän on osoitettava alan tietojen ja taitojen hallintaa (Vilkkä & Airaksinen 2004,10). Teoriatietoa kerätessä syvennyimme varhaiskasvatussuunnitelmaan (opetushallitus 2016) sekä Joensuun seudun varhaiskasvatussuunnitelmaan (opetushallitus 2017a), jotka ovat ajankohtaisia ja varhaiskasvatusta velvoittavia asiakirjoja.

Opinnäytetyömme teoreettisessa viitekehyksessä olemme käyttäneet lähteinä Uusitalo-Malmivaaran ja Vuorisen kirjoja, joihin Ollilan päiväkodin positiivisen pedagogiikan käyttö pohjautuu. Positiivinen pedagogiikka tukee hyvin varhaiskasvatuksen tavoitteita. Joensuun seudun varhaiskasvatussuunnitelmassa positiivinen pedagogiikka on yksi toimintaa ohjaava tekijä. Sen keinoin tunnistetaan lasten omia vahvuuksia, annetaan vahvuuksien käytöstä palautetta rohkaisevasti ja kannustavasti sekä tuodaan esille onnistumiset. (Opetushallitus 2017a, 20, 31.)

Toiminnallisessa opinnäytetyössä voidaan käyttää laadullista tutkimusmenetelmää, kun halutaan saada kirjoittamatonta tietoa tai ymmärtää ihmisten toiminnan taustalla olevia uskomuksia, haluja, ihanteita ja käsityksiä. Kun tavoitteena on toteuttaa kohderyhmän ajatuksiin pohjautuva idea, on laadullinen tutkimus asenne usein hyödyllinen. On pohdittava miten, mistä ja keneltä tietoa olisi mahdollista saada, että se tukisi opinnäytetyötä. (Vilkkä & Airaksinen 2004, 63.)

Teimme varhaiskasvattajille ryhmähaastattelun, koska haastateltavat voivat innostaa toisiaan puhumaan ja käsiteltävästä asiasta saadaan monipuolisesti tietoa, kun osallistujat voivat yhdessä muistella ja rohkaista sekä tukea toisiaan (Eskola & Suoranta 1998, 95–97). Ryhmähaastattelussa syntyi hyvin keskustelua ja varhaiskasvattajat täydensivät toistensa kertomuksia. Koimme, että ryhmähaastattelu antoi kokonaisvaltaisen kuvan päiväkodissa käytettävästä positiivisesta pedagogiikasta. Saimme vastauksen siihen, millä termeillä varhaiskasvattajat pu-

huvat lapsille luontevahvuuksista. Lapsia haastateltaessa on tärkeää, että keskustelussa käytettävät sanat ovat lapsille tuttuja (Hirsjärvi & Hurme 2010, 129). Lisäksi saimme vinkkejä huoltajille suunnatun oppaan suunnitteluun.

Havainnointia voi käyttää haastattelun rinnalla. Havainnointi sopii käytettäväksi henkilöiden kanssa, joilla on kielellisiä ongelmia, esimerkiksi lapset. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 37–38.) Havainnoinnin ja haastattelun tulokset lasten tuokioilta tuntuivat aluksi suppeilta. Huomasimme niistä kuitenkin löytyvän useita asioita, joita pystyimme käyttämään niin Vahvuusjahti-tapahtuman kuin oppaan suunnittelussa. Lasten havainnointia ja haastattelua olisimme halunneet tehdä useammilla kerroilla. Antoisaa olisi ollut päästä havainnoimaan, miten lapset käyttävät positiivista pedagogiikkaa ja vahvuussanastoa päiväkodin arjessa.

Piirtäminen ja sadutus olivat toimivia menetelmiä lasten tuokioilla. Piirtämisellä saatiin toiminnallista ja motivoivaa tekemistä lapsille tuokion ajaksi. Piirtämisen ja sadutuksen avulla lapset kertoivat tilanteista, joissa kotona olivat käyttäneet vahvuuksia. Sadutus toimii keinona ottaa lapset mukaan toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Se on osallisuuden mahdollistaja. Sadutusprosessi tuottaa kerrottavaa tietoa ja tietämistä. Tällaisessa tietämisessä on koettua tietoa, tunteita ja merkityksiä. (Karlsson 2014, 19–20, 72.) Piirtämisellä lapsi voi sanattomasti ilmaista itseään ja kertoa itselleen merkityksellisistä asioista ja kokemuksista. Kuvataiteellinen työskentely tuo lapselle iloa ja onnistumisen kokemuksia. (Rusanen ym. 2014, 42.)

Meillä oli tapahtuman tehtäväpisteillä sovitut omat tehtävämme, joten emme pysyneet seuraamaan muiden tehtäväpisteiden toimintaa. Varhaiskasvattajien ja perheiden palautteiden perusteella olimme onnistuneet suunnittelemaan toiminnasta sopivaa ja tekemiseen motivoivaa. Yhdessä palautteessa koettiin, että yksi tehtävistä ei sopinut pienelle lapselle. Ajatuksemme oli, että lasten ei tarvitse tehdä tehtäviä yksin, vaan koko perhe osallistuu kaikkien tehtävien suorittamiseen. Tapahtuman alustuksessa olisi ehkä voinut enemmän korostaa, että tehtäväpisteillä oli tarkoitus saada koko perhe osallistumaan toimintaan yhteistyössä. Omilla tehtäväpisteillä tapaamamme osallistujat näyttivät olevan iloisella mielellä,

osallistuivat innokkaasti toimintaan, hymyilivät ja juttelivat hyväntuulisesti. Koimme tapahtumassa vallitsevan rennon ilmapiirin.

Käytimme paljon aikaa tapahtuman suunnitteluun sekä materiaalien valmistukseen ja hankintaan. Olimme valmistaneet yksityiskohtaiset ohjeet työntekijöille, jotta kaikki tiesivät omat tehtävänsä. Huomasimme, että huolellinen suunnittelu ja valmistautuminen olivat todella tärkeitä. Tapahtuma oli mielestämme onnistunut ja saamamme palaute vahvisti ajatuksemme.

Informoidussa kyselyssä tutkija on paikan päällä jakamassa lomakkeet osallistujille. Samalla hän voi kertoa kyselyn tarkoituksesta ja vastata osallistujien kysymyksiin. (Hirsjärvi ym. 2009, 196–197; Valli 2015, 89–90.) Kyselytutkimuksen haittoina voi olla, että vastaajat eivät ole vastanneet kysymyksiin huolellisesti ja rehellisesti, vastaaja on ymmärtänyt kysymyksen väärin tai tutkija ei tiedä, miten perehtyneitä vastaajat ovat kyselyn aiheisiin (Hirsjärvi ym. 2009, 195). Olimme kertoneet vahvuusjahti-tapahtuman alussa perheille toiveemme saada palautetta tapahtumasta, jota voisimme käyttää huoltajille suunnatun oppaan suunnitteluun. Unohdimme laittaa tästä maininnan itse palautelomakkeeseen. Jos olisimme kirjoittaneet palautelomakkeen yhteyteen, miksi keräämme palautetta, olisi se saattanut selventää joitakin palautelomakkeen kysymyksiä. Huoltajat täyttivät palautteen tapahtuman lopuksi. Jos palautelomake olisi viety kotiin, vastauksia ei varmaankaan olisi tullut niin paljon. Huonona puolena lomakkeen täyttämässä paikassa päällä saattoi olla, että huoltajat täyttivät sen aika nopeasti. He eivät ehkä pystyneet kunnolla keskittymään vastaamiseen, koska samalla piti huolehtia lapsista.

Raportin kirjoittaminen vei paljon aikaa. Teoriatietoa jouduimme karsimaan ja lisäämään useaan otteeseen. Myös raportin rakenne ja sisältö muokkautuivat koko prosessin ajan ja mietimme erilaisia kappalejakoja ja otsikko vaihtoehtoja. Tuntui, että muokkausta olisi voinut jatkaa loputtomiin. Sekä raportin kirjoituksessa, että toteutusta tehdessämme, olemme keskustelleet yhdessä paljon, reflektoineet ja miettineet asioille eri näkökulmia. Keskustelut ovat olleet opettavia ja tuottaneet monia oivalluksia.

## 8.2 Tavoitteiden toteutuminen ja arviointi

Tavoitteenamme oli järjestää syksyllä 2017 toiminnallinen vanhempainilta Ollilan päiväkodilla sekä tehdä tiivis opas päiväkodin huoltajille positiivisesta pedagogiikasta. Joensuun seudun varhaiskasvatussuunnitelmassa näkyy positiivinen pedagogiikka yhtenä tärkeänä toimintaa ohjaavana ajatuksena (Opetushallitus 2017a, 8). Positiivisessa pedagogiikassa huomataan hyvää itsessä ja toisissa. Hyvän huomaamisella vaikutetaan positiivisesti ihmisten omaan ja yhteisöjen hyvinvointiin. (Uusitalo-Malmivaara 2014a, 19.)

Suunnittelimme ja toteutimme päiväkodin varhaiskasvattajien kanssa koko perheen yhteisen tapahtuman, jonka nimesimme Vahvuusjahdiksi. Vahvuusjahdissa tutustuttiin ja harjoitettiin eri luontevahvuuksia toiminnallisilla tehtäväpisteillä. Positiivisessa pedagogiikassa korostetaan luontevahvuuksien huomaamista ja niiden kehittämistä (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 9). Vahvuuksia voidaan kehittää harjoittelemalla. Melkein jokainen voi hankkia ja kehittää vahvuuksia päättäväisyyden ja tahdonvoiman avulla. (Seligman 2008, 164.)

Saimme positiivista palautetta Vahvuusjahti-tapahtumaan osallistuneilta. Palautteiden mukaan tapahtuma koettiin mukavaksi, tapahtuman ilmapiiri rennoksi ja suunnitelma toimivaksi. Käytimme paljon aikaa Vahvuusjahti-tapahtuman suunnitteluun. Huolellisen suunnittelun myötä tehtäväpisteet sekä tapahtuman aikataulutukset toimivat. Vahvuusjahti-tapahtumassa perheet tapasivat toisiaan ja vaihtoivat kuulumisia. Ilmapiiri huoltajien välillä näytti välittömältä. Yhteistyö päiväkodin lasten huoltajien välillä lisää yhteisöllisyyttä sekä antaa tukea myös varhaiskasvatuksen henkilöstön tekemälle työlle (Opetushallitus 2016, 32–33).

Varhaiskasvatuksen tulee olla vanhemman tai muun huoltajan tukena kasvatustyössä (Varhaiskasvatustilaki 36/1973). Joensuun seudun varhaiskasvatussuunnitelmassa sanotaan, että huoltajille sekä lapsille halutaan antaa kokemus, että joka päivä on hyvä päivä iloiseen ja pettymyksineen. Positiivisen pedagogiikan mukaisesti lasten onnistumisista ja vahvuuksista keskustellaan päivittäin huoltajien kanssa. Negatiivisia tunteita synnyttäneet tilanteet selvitetään lasta vahvistavien keinoin. (Opetushallitus 2017a, 36.)

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli lisätä huoltajien tietoa positiivisesta pedagogiikasta sekä tukea varhaiskasvatuksen ja huoltajien yhteistyötä. Vahvuusjahti-tapahtumasta keräämästämme palautteesta selvisi, että tapahtuma antoi huoltajille uutta tietoa positiivisesta pedagogiikasta. Sekä huoltajat että varhaiskasvattajat kokivat tapahtuman lisänneen yhteistyötä heidän välillään.

Positiivisen pedagogiikan hyödyntäminen kotona -oppaan teimme huolellisesti ja teorian tietoon pohjautuen. Oppaan rakenteeseen vaikuttivat päiväkodin varhaiskasvattajien, lasten ja heidän huoltajiensa antamat mielipiteet. Positiivinen pedagogiikka on niin laaja aihe, että oli haastavaa rajata se tiiviiseen pakettiin. Valmis tuotos syntyi lukuisien pohdintojen jälkeen oppaan sisällöstä ja ulkoasusta sekä oppaaseen tutustuneiden vanhempien palautteen perusteella. Toimeksiantaja hyväksyi oppaan sellaisenaan.

Opasta lukemalla kaikki huoltajat voivat saada pienen tietopakettin positiivisesta pedagogiikasta ja sen hyödyntämismahdollisuuksista kotona. Tarkoituksemme oli, että oppaan myötä huoltajat innostuisivat käyttämään positiivista pedagogiikkaa kotona. Vahvuusjahti-tapahtumaan osallistuneet huoltajat olivat myönteisiä ajatukselle, että käyttäisivät positiivista pedagogiikkaa kotona. Opinnäytetyöprosessissamme ei enää ollut aikaa tutkia, lisääkö oppaamme positiivisen pedagogiikan käyttöä kotona. Huoltajilta saamamme palaute oppaasta oli positiivista ja vastaanotto kiinnostunut.

### **8.3 Luotettavuus ja eettisyys**

Tutkimusaiheeseen liittyvään kirjallisuuteen ja teoriaan perehtyminen suuntaa sekä ohjaa tutkimuksessa tehtäviä valintoja ja kysymyksenasettelua. Teoriaan perehtyessään tutkija punnitsee tutkimustehtävää, tutkimuksen näkökulmaa ja tutkimuksen rajausta. Perehtyminen teoriaan antaa tutkijalle varmuuden tutkimuksen mielekkyydestä. Kirjallisen materiaalin suhteen on käytettävä harkintaa. Lähteen arvioimisessa on hyvä kiinnittää huomiota kirjoittajaan, aineiston ikään ja alkuperään, lähteen ja julkaisijan arvovaltaan ja uskottavuuteen sekä lähteen totuudellisuuteen ja puolueettomuuteen. (Hirsjärvi ym. 2010, 109, 113–114.)

Meidän oli tärkeää perehtyä teoriaan huolellisesti, että osasimme jakaa positiivisesta pedagogiikasta oikeaa tietoa eteenpäin huoltajille. Perehdyimme Uusitalo-Malmivaaran ja Vuorisen tuottamaan materiaaliin, koska he ovat kehittämässä positiivisen pedagogiikan käytäntöjä Suomessa. Heidän materiaalejaan käytetään myös Ollilan päiväkodissa aktiivisesti positiivisen pedagogiikan toteuttamisessa.

Tutkimustyössä tutkija joutuu monien isojen ja pienten kysymysten eteen, joihin hänen on löydettävä ratkaisut. Kun tutkija tunnistaa eettiset ongelmat, hän myös todennäköisesti tekee tutkimustaan eettisesti. Suojanen (1982) tuo eettisistä ongelmakohdista esiin tutkimuslupaan liittyvät asiat, tutkimusaineiston keruuseen liittyvät ongelmat, osallistumiseen liittyvät ongelmat ja tutkimuksesta tiedottamisen. (Eskola & Suoranta 1998, 52–53.)

Hankimme ennen haastatteluja tarvittavat tutkimusluvut. Tiedotimme lasten kanssa pidettävistä tuokioista ja niiden tarkoituksesta sekä lasten huoltajille että lapsille. Kerroimme myös osallistujille, mihin ja miten käytämme työntekijöiden ryhmäkeskusteluista, lasten ryhmätuokioista sekä vanhempainillasta kerättävää materiaalia ja että materiaalin käsittelyssä osallistujien anonymiteetti säilyy. Haastatteluihin ja tuokioihin osallistuminen oli vapaaehtoista. Pyrimme olemaan objektiivisia, että emme liikaa olisi ohjailleet osallistujia haluamaamme suuntaan sekä välttämään aineiston käsittelyä vain yhdestä näkökulmasta. Raportin olemme kirjoittaneet käyttäen monipuolisesti teorialähteitä. Lähdeviittaukset olemme tehneet huolellisesti.

Tutkivaan kehittämistoimintaan kytkeytyviä ihmisiä on kohdeltava heidän ihmisarvoaan kunnioittavasti ja oikeudenmukaisesti, pyrkimyksenä aiheuttaa heille hyvää. Itsemääräämisoikeuksiin kuuluu, että ihmiset saavat valita, osallistuvatko he kehittämiseen. Varsinkin lasten kohdalla tähän täytyy kiinnittää erityishuomiota. Koottuihin aineistoihin ja henkilötietoihin pätee salassapitovelvollisuus. Aineistoa kerätessä täytyy erityisesti ottaa huomioon ihmisten oikeudet sekä asiallinen, inhimillinen, rehellinen ja kunnioittava kohtelu. Prosessista syntyvien johtopäätösten täytyy olla rehellisiä ja luotettavia. (Heikkilä, Jokinen & Nurmela 2008, 44–45.)

#### 8.4 Ammatillinen kasvu ja oppimiskokemukset

Opinnäytetyössämme tutustuimme positiiviseen pedagogiikkaan, johon Joensuu kaupunki kouluttaa kaikki varhaiskasvattajansa. Opinnäytetyöprosessin aikana hankkimastamme tiedosta on meille hyötyä tulevaisuudessa. Positiivisen pedagogiikan oppeja voi hyödyntää niin varhaiskasvattajana työskenneltäessä kuin muussakin sosiaalialan asiakastyössä. Osa vahvuussanastosta tuntui alussa itselle vieraalta. Opinnäytetyö prosessin aikana vahvuussanat ja niiden käyttö tulivat tutuiksi. Vahvuussanastoon tutustuminen ja sanojen käyttäminen auttoivat meitä huomaamaan niitä hetkiä arjessa, jolloin vahvuudet olivat käytössä.

Opinnäytetyöprosessi oli pitkä ja opimme paljon prosessityöskentelystä. Pitkään prosessiin sisältyy paljon vaiheita ja erilaisia tunteita. Välillä turhautti, kun tuntui, että työ ei etene tai punainen lanka katoaa. Onneksi vastapainona oli onnistumisen ja oppimisen kokemuksia. Yhteistyön toimeksiantajan ja opinnäytetyön ohjaajien kanssa koimme tärkeäksi. Omalle työlleen sokeutuu helposti ja uudet näkökulmat sekä vinkit veivät ja kehittivät työtä eteenpäin.

Aikataulut ja suunnittelu ovat tärkeitä prosessin onnistumisen kannalta. Suunnittelu ohjaa työn loogista etenemistä. Aikataulun suunnittelussa jouduimme huomioimaan monia asioita. Joskus omaa ideaa tai ajatusta ei ollut mahdollista toteuttaa aikataulun puitteissa. Olisimme halunneet osallistaa lapsia enemmän Vahvuusjahti-tapahtuman suunnitteluun. Tämä ei ollut mahdollista, koska tapahtuman suunnitelmat oli tehtävä kesällä, jolloin päiväkodin rutiinit ja lapsiryhmät ovat erilaiset lomien takia. Huomasimme, että osallisuus on huomioitava suunnittelussa, mikäli sen haluaa toteutuvan.

Opinnäytetyöprosessin aikana refleктоimme paljon. Yhteiset pohdinnat avasivat uusia näkökulmia ja auttoivat katsomaan asioita monesta eri suunnasta. Koko opinnäytetyöprosessi antoi meille ammatillisia valmiuksia toimia sosionomina.

## 8.5 Kehitys mahdollisuudet jatkossa

Vahvuusjahti-tapahtumaan tuotettua materiaalia sekä kokoamaamme opasta voidaan hyödyntää jatkossa niin varhaiskasvatuksessa kuin sen ulkopuolella. Tehtävapisteen harjoitusten ympärille voisi esimerkiksi rakentaa päiväkodissa teemaviikot. Yhdessä tutustuttaisiin yhteen vahvuuteen muutaman viikon ajan. Lapset voisivat harjoitella kyseisen viikon vahvuutta päiväkotiin rakennetulla toimintapisteellä huoltajiensa kanssa nouto- tai hakutilanteissa. Teemaan voisi liittää muutakin toimintaa, esimerkiksi vahvuusvihkon. Vihkoon kerättäisiin varhaiskasvattajien ja huoltajien huomioita lapsen hyvistä teoista. Vihkoon voitaisiin kirjata, miten lapsi on käyttänyt kyseistä vahvuutta päiväkodissa tai kotona. Teemaviikkoina voitaisiin keskittyä huomioimaan erityisesti sen viikon vahvuuden toteutumista arjessa. Näin huoltajat pääsisivät yhdessä lasten kanssa opiskelemaan luontevahvuuksia. Samalla yhteistyö huoltajien ja päiväkodin välillä parantuisi.

Olisi mielenkiintoista tutkia, millaisia vaikutuksia positiivisen pedagogiikan käytöllä on lapsen arkeen. Tilannetta voitaisiin tutkia esimerkiksi syksyllä ja seuraavana keväänä toimintakauden päätyttyä. Tutkimuksessa voisi hakea vastauksia esimerkiksi kysymyksiin, onko lapsen toiminta arjessa muuttunut, tunnistaako hän omat vahvuutensa, osaako hän ottaa niitä käyttöön arjessa tai osaako hän nimetä tilanteita, joissa hän itse tai toiset käyttävät vahvuuksia. Lisäksi voitaisiin tutkia, kokevatko huoltajat positiivisen pedagogiikan hyödylliseksi ja käyttävätkö he sitä kotona.



## Lähteet

- Ahonen, L. 2017a. Haastavat kasvatustilanteet. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Ahonen, L. 2017b. Vasun käyttöopas. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Asetus lasten päivähoidosta 239/1973.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Heikkilä, A., Jokinen, P. & Nurmela, T. 2008. Tutkiva kehittäminen. Avaimia tutkimus- ja kehittämishankkeisiin terveysalalla. Helsinki: WSOY.
- Heikkilä, E. 2014. "Onnistuminen huomataan!" Positiivinen pedagogiikka 3–6-vuotiaiden lasten päivähoidossa. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveysala. Opinnäytetyö. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2014112016134>. 19.4.2017.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2010. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hägen, P. & Ingman, E. 2017. Minun vahvuuteni. Positiivinen pedagogiikka ja luontevahvuudet varhaiskasvatuksen työvälineinä. Vaasan ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveysala. Opinnäytetyö. <http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/135342/Hagen%20Piia%20Elina%20Ingman%20pdf.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. 21.2.2018.
- Joensuu kaupunki. 2016. Päivähoitopalvelut. Ollilan päiväkotit. <http://www.joensuu.fi/ollilanpaivakoti>. 2.2.2018.
- Karlsson, L. 2014. Sadutus. Avain osallisuuden toimintakulttuuriin. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Kekkonen, M. 2012. Kasvatuskumppanuus puheena: Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoiton diskursiivisilla näyttämöillä. Helsinki: Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Kolb, D. A. 1984. Experiential learning. Experience as the source of learning and development. New Jersey: Prentice-Hall, Inc., Englewood Cliffs.
- Kumpulainen, K., Mikkola, A., Rajala, A., Hilppö, J. & Lipponen, L. 2014. Positiivisen pedagogiikan jäljillä. Teoksessa Uusitalo-Malmivaara, L. (toim.) Positiivisen psykologian voima. Jyväskylä: PS-kustannus. 224–242.
- Leinonen, J. 2014. Pedagogisia näkökulmia lasten osallisuuden tukemiseen varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Heikka, J., Fonsén, E., Elo, J. & Leinonen, J. Osallisuuden pedagogiikkaa varhaiskasvatuksessa. Tampere: Suomen Varhaiskasvatus. 16–40.
- Leskisenoja, E. 2016. Vuosi koulua, vuosi iloa: PERMA-teoriaan pohjautuvat luokkakäytänteet kouluiloin edistäjinä. Lapin yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Akateeminen väitöskirja. Rovaniemi: Lapin yliopisto.
- Mezirow, J. 1995. Kriittinen reflektio uudistavan oppimisen käynnistäjänä. Teoksessa Mezirow, J., Lehto, L., Lindqvist, E. & Ahteenmäki-Pelkonen, L. (toim.) Uudistava oppiminen: Kriittinen reflektio aikuiskoulutuksessa. Lahti: Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus. 17–38.

- Moilanen, P. 1999. Piilevä tieto ja reflektio. Teoksessa Heikkinen, H.L.T., Huttunen, R. & Moilanen, P. (toim.) Siinä tutkija missä tekijä: Toimintatutkimuksen perusteita ja näköaloja. Jyväskylä: Atena. 85–136.
- Niemelä, H. & Saarinen, J.A. 2016. Vahvuudet voimavarana: Oppaan tuottaminen kasvattajille lapsen minäkuvan ja itsetunnon vahvistamisesta. Lahden ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201605046216>. 19.4.2017.
- Niilo Mäki Instituutti. 2018. ProKoulu. <https://www.nmi.fi/fi/projektit/pro-koulu>. 21.2.2018.
- Ojanen, M. 2014. Positiivisen psykologian kritiikki. Teoksessa Uusitalo-Malmivaara, L. (toim.) Positiivisen psykologian voima. Jyväskylä: PS-kustannus. 113–134.
- Opetushallitus. 2014. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Helsinki: Opetushallitus. [http://www.oph.fi/download/163777\\_perusopetuksen\\_opetussuunnitelman\\_perusteet\\_2014.pdf](http://www.oph.fi/download/163777_perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf). 20.2.2018.
- Opetushallitus. 2016. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016. Helsinki: Opetushallitus. [http://www.oph.fi/download/179349\\_varhaiskasvatussuunnitelman\\_perusteet\\_2016.pdf](http://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf). 12.4.2017.
- Opetushallitus. 2017a. Varhaiskasvatuksen perusteet ja Joensuun seudun varhaiskasvatussuunnitelma. <https://peda.net/joensuu/jsv1/jsvtv/jsvpt/1vpjjsvpd:file/download/fdd9a6004cd4dedecca932e1c258e9110898e20d/1.6.%20Varhaiskasvatussuunnitelman%20perusteet%20ja%20Joensuun%20seudun%20varhaiskasvatussuunnitelma%20%28pun%29.docx>. 21.12.2017.
- Opetushallitus. 2017b. Kasvatus, koulutus ja tutkinto. Varhaiskasvatus. [http://www.oph.fi/koulutus\\_ja\\_tutkinnot/varhaiskasvatus](http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/varhaiskasvatus). 19.4.2017.
- Opetushallitus. 2018. Varhaiskasvatuksen lainsäädäntö. [http://www.oph.fi/saadokset\\_ja\\_ohjeet/lainsaadanto/varhaiskasvatus](http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/lainsaadanto/varhaiskasvatus). 7.3.2018.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2018. Varhaiskasvatusta koskeva lainsäädäntö. <http://minedu.fi/varhaiskasvatuslait>. 7.3.2018.
- Perusopetuslaki 628/1998.
- Peterson, C. & Seligman, M. 2004. Character strengths and virtues: A handbook and classification. New York: American Psychological Association; Oxford University Press.
- ProKoulu. 2018. Alustavia tuloksia ProKoulu-tutkimuksesta. <http://www.prokoulu.fi/tuloksia/>. 21.2.2018.
- Rusanen, S., Kuusela, M., Rintakorpi, K. & Torkki, K. 2014. Musta tuntuu punaiselta. Kuvataiteellinen toiminta varhaisiässä. Helsinki: Lasten Keskus ja Kirjapaja Oy.
- Ryhänen, L. 2017. Positiivinen pedagogiikka päiväkodin kontekstissa. Oulun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. <http://jultika.oulu.fi/files/nbnfioulu-201705232020.pdf>. 21.2.2018.
- Salonen, K. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle. Tampere: Turun ammattikorkeakoulu. <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522163738.pdf>. 6.2.2018.
- Saukkola, K. & Laane, T. 2017. Näe sydämellä: Luo arvostava yhteys lapseen. Kerava: KirsiConsulting Oy.
- Seligman, M. 2008. Aito onnellisuus. Positiivisen psykologian keinoin täyteen elämään. Helsinki: Art House.

- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2014. Lapset, nuoret ja perheet. Työn tueksi. Kasvatuskumppanuus. [https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon\\_tueksi/varhainen-avoin-yhteistoiminta/kasvatuskumppanuus](https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/varhainen-avoin-yhteistoiminta/kasvatuskumppanuus). 12.4.2017.
- Tikkanen, A. 2017. Vahvuusperustainen opetus positiivisen pedagogiikan keinoin alakoulussa. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. Eri-tyispedagogiikan pro gradu –tutkielma. <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/53493/URN%3ANBN%3Afi%3Ajyu-201704041897.pdf?sequence=1>. 20.2.2018.
- Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Uusitalo-Malmivaara, L. (toim.) 2014a. Positiivisen psykologian voima. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Uusitalo-Malmivaara, L. 2014b. Hyveet ja luonteenvahvuudet. Teoksessa Uusitalo-Malmivaara, L. (toim.) Positiivisen psykologian voima. Jyväskylä: PS-kustannus. 63–84.
- Uusitalo-Malmivaara, L. & Vuorinen, K. 2016. Huomaa hyvä! Näin ohjaat lasta ja nuorta löytämään luonteenvahvuutensa. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Uusitalo-Malmivaara, L. & Vuorinen, K. 2017. Huomaa hyvä! Vahvuusvariksen bongausopas. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Valli, R. 2015. Paperinen kyselylomake. Teoksessa Valli, R. & Aaltola, J. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus. 84–108.
- Varhaiskasvatuslaki 36/1973.
- Vilka, H. & Airaksinen, T. 2004. Toiminnallinen opinnäytetyö: ohjaajan opas. Helsinki: Tammi.

## Toimeksiantosopimus



## OPINNÄYTETYÖN TOIMEKSiantosopimus

Tämä sopimus soveltuu käytettäväksi ainoastaan sellaisten opinnäytetöiden yhteydessä, joita ei toteuteta ammattikorkeakoulun ulkopuolisen rahoituksen hankkeessa.

Toimeksiantaja	Nimi (esim. yritys) Joensuu kaupunki Ollilan Dairakoti	
	Yhteystiedot (yhteys henkilö, puhelin, sähköposti) Mia Grön	
Tekijä	Työn aihe Positiivinen pedagogiikka vanhemmille tutuksi ✓	
	Nimi Virpi Pursiainen	Opiskelijanumero
	Katuosoite	Postinumero   Postitoimipaikka
	Puhelin	Sähköpostiosoite virpi.pursiainen@edu.karelia.fi
	Suoritettava tutkinto Sosionomi	Ryhmätunnus STSAKIS
Tekijä	Nimi Henna Lehikoinen	
	Katuosoite	Postinumero   Postitoimipaikka
	Puhelin	Sähköpostiosoite henna.lehikoinen@edu.karelia.fi
	Suoritettava tutkinto Sosionomi	Ryhmätunnus STSAKIS
	Karelia-amk	Yhteys henkilön nimi (Ohjaaja) Kirsi Lindlöf, Tommi Kinnunen
Toimipaikka ja osoite Karelia Amk, Tikkarinne 9, Joensuu		
Puhelin		Sähköpostiosoite kirsi.lindlof@karelia.fi tommi.kinnunen@karelia.fi
Tehtävänimike		
<b>Toimeksiantosopimuksen ehdot</b>		
Ohjaus	Ohjaaja valvoo työtä ammattikorkeakoulun puolesta ja antaa työn edellyttämiä ohjeita ja neuvoja. Ammattikorkeakoulu ja Ohjaaja eivät ole konsulttivastuussa työstä.	
Dokumentointi	Karelia-amk:ssa toteutetaan avointa toimintakulttuuria, mikä tarkoittaa, että myös opinnäytetöiden aineistot ja tulokset avataan soveltuvin osin erillisen ohjeistuksen mukaisesti (ml. avoin julkaiseminen). Työstä laaditaan ammattikorkeakoulun opinnäytetyön ohjeen mukainen kirjallinen raportti, joka julkaistaan sähköisessä muodossa Theseus-verkkokirjastossa tai josta toimitetaan yksi kansitettu kappale ammattikorkeakoulun kirjastoon. Työ arkistoidaan Karelia-amk:n kirjastoon sähköisessä muodossa.	
Oikeudet	Opinnäytetyön tekijänoikeudet kuuluvat tekijälle. Toimeksiantaja saa rinnakkaisen käyttöoikeuden opinnäytetyön tuloksiin. Ammattikorkeakoululla on jatkuvasti voimassa oleva oikeus hyödyntää tuloksia omassa opetuksessa ja tutkimus- ja kehittämistoiminnassaan. Sopijaosapuolilla on mahdollisuus sopia muista opinnäytetyön tuloksia koskevista oikeuksista kuitenkin niin, että tämän sopimuskohdan nojalla ammattikorkeakoulun saamat oikeudet säilyvät voimassa.	
Vastuut	Opinnäytetyön tulos toimitetaan sellaisena kuin se on. Tekijä tai ammattikorkeakoulu eivät anna tulokselle takuuta eivätkä vastaa sen soveltuvuudesta toimeksiantajan tarpeisiin. Sopijapuolet ovat vastuussa toisilleen sopimusrikkomuksen aiheuttamista välittömistä vahingoista. Vastuun syntyminen edellyttää tahallaan tai törkeällä huolimattomuudella aiheutettua sopimusrikkomusta.	
Lisäksi sovitaan		
Salassapito	Ohjaajalla ja opinnäytetyön Tekijällä on salassapitovelvollisuus työn aikana esille tulleisiin luottamuksellisiin asioihin viiden vuoden ajan. Toimeksiantajan tulee tarkistaa, että julkaistava opinnäytetyö ei sisällä salassa pidettävää aineistoa. Tarvittaessa käytetään erillistä salassapitosopimusta.	
	Tätä sopimusta on laadittu kolme (3) saman sisältöistä kappaletta, yksi (1) kullekin sopimuksen osapuolelle. Sopimus perustuu ammattikorkeakoulun hyväksymään opinnäytetyösuunnitelmaan ja se astuu voimaan allekirjoitushetkellä.	
	Paikka ja päivämäärä	Allekirjoitus
Toimeksiantaja	30.12 Joensuu	Mia Grön
Tekijä	Henna Lehikoinen, Virpi Pursiainen	Henna Lehikoinen, Virpi Pursiainen
Karelia-amk	2.12.2012 Joensuu	

# Tutkimuslupa



## TUTKIMUSLUPAHAKEMUS

(käytetään, kun tutkimusta/kyselyä tehdään Karelia-amk:n ulkopuoliselle taholle)

Haen/haemme lupaa suorittaa opinnäytetyöhön liittyvä tutkimus

Opinnäytetyön aihe: Positiivinen pedagogiikka vanhemmille tutuksi

Tutkimuksen toteutuspaikka/-yksikkö:

Ollilan Päiväkerho (Joensuu kaupunki)

Tutkimuksen:

a) kohde/kohdejoukko: \_\_\_\_\_

b) aineiston keruumenetelmä: Ryhmähaastattelu ja havainnointi

c) aineiston keruun ajankohta: \_\_\_\_\_

Opinnäytetyön tekijä/t:

Henna Lehtinen

Virpi Pursiainen

Opinnäytetyön ohjaaja/t:

Kirsi Lindlöf

Tommi Kinnunen

Työelämäohjaaja:

Tiina Tammi

Tiina Karvonen

5.6.2017

Mia Grön  
PK joht. Ollila pk

Kirsi Lindlöf

LIITTEET: - tutkimussuunnitelma  
- toimeksiantosopimus

## **Kirje Ollilan päiväkodin varhaiskasvattajille ryhmähaastattelusta**

Hei Ollilan päiväkodin työntekijät!

Olemme kolmannen vuoden sosionomi opiskelijoita Karelia ammattikorkeakoulusta ja olemme tekemässä opinnäytetyötä yhteistyössä päiväkotinne kanssa. Opinnäytetyönämme suunnittelemme ensi syksylle vanhempainillan sekä kokomme pienen oppaan aiheesta positiivinen pedagogiikka. Tarkoituksena on saada positiivinen pedagogiikka tutuksi vanhemmille.

Haluaisimme kuulla teidän ajatuksia aiheesta, joiden pohjalta lähtisimme suunnittelemaan opinnäytetyömme toteutusta. Pidämme tiistaina 13.6.2017 aamupäivällä ryhmäkeskustelun kahdessa eri ryhmässä Ollilan päiväkodilla.

Kaikki ryhmäkeskustelussa esille tulleet asiat käsittelemme vaitiolovelvollisuutta kunnioittaen ja niin, että anonymiteetti säilyy. Jos teillä herää kysyttävää, otathan rohkeasti meihin yhteyttä!

Yhteistyö terveisin,

Virpi Pursiainen ja Henna Lehikoinen

[Virpi.Pursiainen@edu.karelia.fi](mailto:Virpi.Pursiainen@edu.karelia.fi) [Henna.Lehikoinen@edu.karelia.fi](mailto:Henna.Lehikoinen@edu.karelia.fi)

## Kirje Ollilan päiväkodin lasten huoltajille toimintatuokiosta

Hei!

Olemme kolmannen vuoden sosionomi opiskelijoita Karelia ammattikorkeakoulusta ja olemme tekemässä opinnäytetyötä yhteistyössä Ollilan päiväkodin kanssa. Opinnäytetyönämme suunnittelemme ensi syksylle vanhempainillan sekä kokoamme pienen oppaan aiheesta positiivinen pedagogiikka. Opinnäytetyömme toteutusta varten haluaisimme kuulla lasten ajatuksia aiheesta.

Pidämme keskiviikkona 14.6.2017 aamupäivällä pienissä ryhmissä tuokion, jossa piirrämme tai maalaamme samalla keskustellen positiivisesta pedagogiikasta ja luonteen vahvuuksista.

Tuokiolle osallistuminen on tietenkin vapaaehtoista. Voitte ilmoittaa lapsenne ryhmän työntekijöille, jos ette tahdo lapsenne osallistuvan tuokiollemme. Kaikki tuokiolla esille tulleet asiat käsittelemme vaitiolovelvollisuutta kunnioittaen ja niin, että lasten anonymiteetti säilyy. Lasten maalauksia ja piirustuksia käytämme mahdollisesti syksyn vanhempainillassa.

Jos teillä herää kysyttävää, otattehan rohkeasti meihin yhteyttä!

Ystävällisin terveisin,

Virpi Pursiainen ja Henna Lehikoinen

[Virpi.Pursiainen@edu.karelia.fi](mailto:Virpi.Pursiainen@edu.karelia.fi) [Henna.Lehikoinen@edu.karelia.fi](mailto:Henna.Lehikoinen@edu.karelia.fi)

## Ryhmähaastattelun apukysymykset

- Kuinka positiivinen pedagogiikka näkyy päiväkodin arjessa?
- Kuinka lapset käyttävät vahvuussanastoa?
- Miten vanhemmat ovat osoittaneet kiinnostusta positiiviseen pedagogiikkaan?
- Mitä he haluaisivat vanhempien tietävän positiivisesta pedagogiikasta?
- Mitkä luontevahvuudet olisi tärkeää nostaa enemmän esille vanhempainillan toiminnallisilla rasteilla?
- Ehdotuksia, toiveita ja ideoita vanhempainiltaan ja oppaaseen?



## Suunnitelma lasten ryhmätuokiolle

1. Aluksi nimirinki, jossa pallo kiertää jokaisella lapsella kertoen kenen vuoro on. Nimi kerrotaan kieli suun ulkopuolella. Nimikierroksen jälkeen kerrotaan omia vahvuuksia jokainen vuorollaan. Kerromme lapsille, mitä tarkoitusta varten olemme heidän kanssaan ja keskustelemme heidän piirustuksiensa hyödyntämisestä vanhempainillassa.
2. Keskustelu ringissä, mitä lapset ovat päiväkodissa oppineet luontevahvuuksista.
3. Seuraavaksi piirtäminen luontevahvuuksista, esimerkiksi missä ja miten niitä voi käyttää. Piirtämisen lomassa keskustellaan aiheista:
  - Oletko käyttänyt luontevahvuuksia kotona ja missä tilanteissa?
  - Missä kodin tilanteissa luontevahvuuksista voisi olla hyötyä?
  - Tietävätkö sinun vanhempasi millaisia luontevahvuuksia on olemassa? Oletko itse kertonut vanhemillesi niistä?
  - Mitkä luontevahvuudet ovat sellaisia, joista vanhempiesi tulisi kuulla lisää?
4. Maalauksen valmistuttua, meistä toinen kirjoittaa lyhyesti lapsen tarinan maalauksesta sadutus menetelmää käyttäen. Maalauksia ja tarinoita käytetään vanhempainillan rasteilla. Kysymme jokaiselta lapselta vielä luvan tähän.
5. Lapset saavat lähteä omien ryhmiensä toimintaan sitä mukaa, kun sadutukset valmistuvat

## **Havainnointirunko lasten toimintatuokiolle**

Nimeävätkö lapset omia vahvuuksiaan? Entä toisten vahvuuksia?

Käyttävätkö lapset vahvuussanoja puhuessaan (toisille lapsille, tekemisen lomassa)?

Miten lapset lähtevät piirtämään luontevahvuuksiaan? Kuinka he valitsevat aiheen ja onko se helppoa?

Miten lapset puhuvat luontevahvuuksista? (luontevasti, positiivisesti, negatiivisesti...)

Kuinka lapset yhdistävät päiväkodissa käytettävän positiivisen pedagogiikan omaan kotiin?

**Kutsu Vahvuusjahti-tapahtumaan**

# Vahvuusjahti!

**Keskiviikkona 27.9.2017, klo 18-19**

Tervetuloa koko perheen yhteiseen tapahtumaan Ollilan päiväkodille! Tapahtuman toiminnallisilla rasteilla pääsette tutustumaan positiiviseen pedagogiikkaan, jota käytetään Ollilan päiväkodin toiminnassa.

Pukeuduttehan säänmukaisesti, sillä tapahtuma järjestetään päiväkodin pihalla.



Tapahtuma on osa Karelia ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijoiden Henna Lehikoisen ja Virpi Pursiaisen opinnäytetyötä.

## Vahvuusjahti-tapahtuman tehtäväpisteet

# HUOMAA HYVÄ!



Missä olet hyvä?

Mitä vahvuuksia sinulla on?

Pohtikaa yhdessä millaisia vahvuuksia ja taitoja kullakin perheenjäsenellä on!

Kirjoittakaa ne lopuksi Vahvuusvarikseen!

# SINNIKKYYS



Höyhenet pesään!

Vahvuusvaris on tuonut teille jokaiselle höyhenet, jotka yritätte puhaltaa linnunpesään.

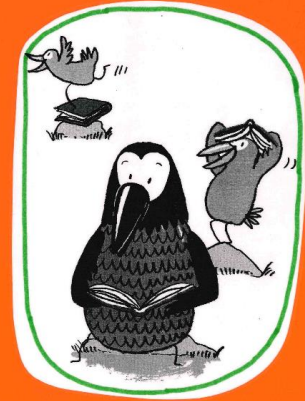
Kuinka sinnikkäästi jaksatte puhalttaa?

# ITSESÄÄTELY

## Saippuakuplia!

Minuutin ajan eli marakassin soidessa saatte rikkoa mielin määrin saippuakuplia!

Toisen minuutin aikana marakassi on hiljaa. Silloin kuplia ei rikota eikä kosketa tarkoituksella! Käyttäkää itsesäätely kykyänne ja ihailkaa saippuakuplien lentoa!



# MYÖTÄTUNTO

## JA YSTÄVÄLLISYYS

Karhulla taitaa olla paha mieli. Mikähän häntä harmittaa ja surretta?

Käykää lohduttamassa karhua! Ottakaa selvää, miksi hänellä on surullinen mieli ja tarjotkaa apuanne!





# UTELIAISUUS JA ROHKEUS



Vahvuusvariksella on mennyt ruoat ja pesänrakennusaineet sekaisin.

Herääkö sinulla uteliaisuus tutkia, mitä laatikoiden sisältä löytyy?

Käytä rohkeutta ja tunnustele, mitä laatikoissa mahtaa olla?

Mitkä ovat mielestäsi vahvuusvariksen ruokaa ja mitkä kuuluvat pesän rakennukseen?

# RYHMÄTYÖTAIDOT

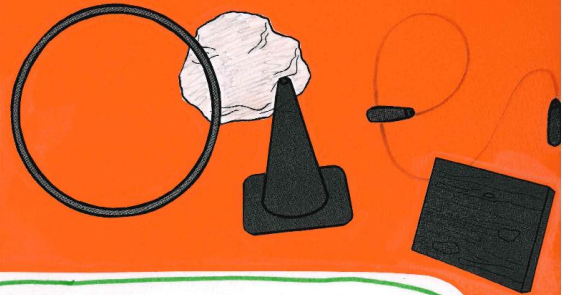


Vahvuusvaris on lentänyt koko päivän ja nyt hän on hyvin janoinen. Hänen siipensä ovat niin väsyneet, ettei hän enää jaksa hakea vettä itselleen.

Autattehan vahvuusvarista?

Kantakaa hänelle vettä leijulaudalla! Yrittäkää, ettei vettä läikkyisi matkan varrelle! Voi olla, että tarvitsette myös toisten perheiden apua.

# LUOVUUS



Käyttäkää luovuutta ja rakentakaa oma liikunnallinen rata!

Lapset toimivat johtajina tällä rakennustyömaalla!

Kiertäkää rata yhdessä!

Palauttakaa lopuksi tarvikkeet takaisin kasaan!

# ONNITTELUT!



Olette nyt suoriutuneet Vahvuusjaidista ja työkalupakistanne pitäisi löytyä useita luontevahvuuksia!

Huomatkaa itsessänne ja toisissanne hyvää! Ottakaa toisianne kiinni hyvän teosta!



Vahvuusvaris haluaa tarjota teille mehut ahkeroinnin päätteeksi!

Annathan meille vielä palautetta Vahvuusjahti-illasta!

• KIITOS!

## Palautelomake huoltajille

Palaute Vahvuusjahti-tapahtumasta 27.9.2017.



1. Millainen Vahvuusjahti-tapahtuma mielestäsi oli?

---

---

2. Kerro, kuinka tapahtuman tehtäväpisteet onnistuivat.

- Miten aikataulutus toimi?

---

---

- Saitko riittävästi ohjeistusta alkuinfossa ja tehtäväpisteillä? Oliko ohjeistus selkeää? \_\_\_\_\_

---

- Oliko koko perhe huomioitu? \_\_\_\_\_

---

- Mikä/mitkä tehtäväpisteistä olivat mieluisia? Miksi? \_\_\_\_\_

---

---

- Mikä/mitkä tehtäväpisteistä eivät sytyttäneet tai toimineet? Miksi? \_\_\_\_\_

---

---

3. Kuinka paljon opit uutta positiivisesta pedagogiikasta? (Ympyröi sopiva vaihtoehto.)

Paljon      Jonkin verran      Vähän      En ollenkaan

4. Kuinka paljon tapahtuma tuki kodin ja päiväkodin välistä yhteistyötä?

Paljon      Jonkin verran      Vähän      En ollenkaan



5. Voisitko ajatella käyttäväsi positiivista pedagogiikkaa tietoisesti myös kotona? (Ympyröi sopiva vaihtoehto.)

Kyllä      ehkä      en

6. Mitkä asiat voisivat edistää positiivisen pedagogiikan käyttöä kotona? (Esim. käytännön esimerkit kodin arjessa, teoretietoaa, tehtäviä ja harjoituksia tms.)

---

---

---

---

7. Millaisia kysymyksiä tai ajatuksia luonteen vahvuudet ja positiivinen pedagogiikka on herättänyt?

---

---

---

---

---

KIITOS PALAUTTEESTASI!



www.huomaahyya.fi

## Palautelomake työntekijöille

Palaute työntekijöiltä Vahvuusjahti-tapahtumasta 27.9.2017.



1. Millainen Vahvuusjahti-tapahtuma mielestäsi oli?

---

---

2. Kerro, kuinka tapahtuman tehtävapisteeet onnistuivat.

- Miten aikataulutus toimi?

---

---

- Saitko riittävästi ohjeistusta tehtävapisteitä varten? Oliko ohjeistus selkeää? \_\_\_\_\_

---

---

- Oliko koko perhe huomioitu? \_\_\_\_\_

---

---

- Mikä oli tehtävapisteesi ja kuinka se toimi? \_\_\_\_\_

---

---

4. Kuinka paljon tapahtuma tuki kodin ja päiväkodin välistä yhteistyötä?

Paljon      Jonkin verran      Vähän      En ollenkaan

5. Vapaa sana:

---

---

---

KIITOS PALAUTTEESTASI!

Opas: Positiivisen pedagogiikan hyödyntäminen kotona

# Positiivisen pedagogiikan hyödyntäminen kotona



Positiivinen pedagogiikka kuuluu Joensuun seudun varhaiskasvatussuunnitelmaan. Varhaiskasvatuksessa kartutetaan vahvuissanastoa sekä kiinnitetään huomiota jokaisen lapsen vahvuuksiin ja mielenkiinnon kohteisiin. Sekä aikuiset että lapset opettelevat näkemään itsessään ja toisissaan hyvää!

Tämän oppaan on tarkoitus tukea positiivisen kasvatuksen käyttöä kotona. Oppaaseen on koottu tiiviisti tietoa positiivisesta pedagogiikasta sekä konkreettisia vinkkejä, kuinka luontevahvuuksia voi harjoittaa kodin arjessa.

Tämän oppaan ovat koonneet osana opinnäytetyötään Karelia-ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijat Henna Lehikoinen ja Virpi Pursiainen keväällä 2018.



Luontevahvuudet VIA-luokittelussa Petersonin ja Seligmanin (2004) mukaan sekä Uusitalo-Malmivaaran ja Vuorisen (2016) lisäämät sisukkuus ja myötätunto.

## Positiivisen pedagogiikan teoriaa

Vahvuuksien sanallistaminen ja näkyväksi tekeminen sekä voimavaroihin keskittyminen **rohkaisevat lasta**.

Lapsi saa käsityksen omista kyvyistään, usko omiin mahdollisuuksiin kasvaa ja **itsetunto lisääntyy**.

Vahvuuksia sanallistamalla lapselle osoitetaan, että hänen kykyihinsä luotetaan ja hänessä nähdään **potentiaalia**.



Kannustavalla ja rohkaisevalla palautteella autetaan lasta ymmärtämään, **mikä sujui hyvin** ja mitä olisi tärkeää **oppia lisää**.

Jokaisella on heikkouksia ja vahvistettavia piirteitä, joita voi opetella oikean asenteen ja muiden rohkaisun avulla.

Lapsen minuus kehittyy **vuorovaikutuksessa toisten kanssa** ja käsitys itsestä muodostuu pitkälti muilta saadun palautteen perusteella.

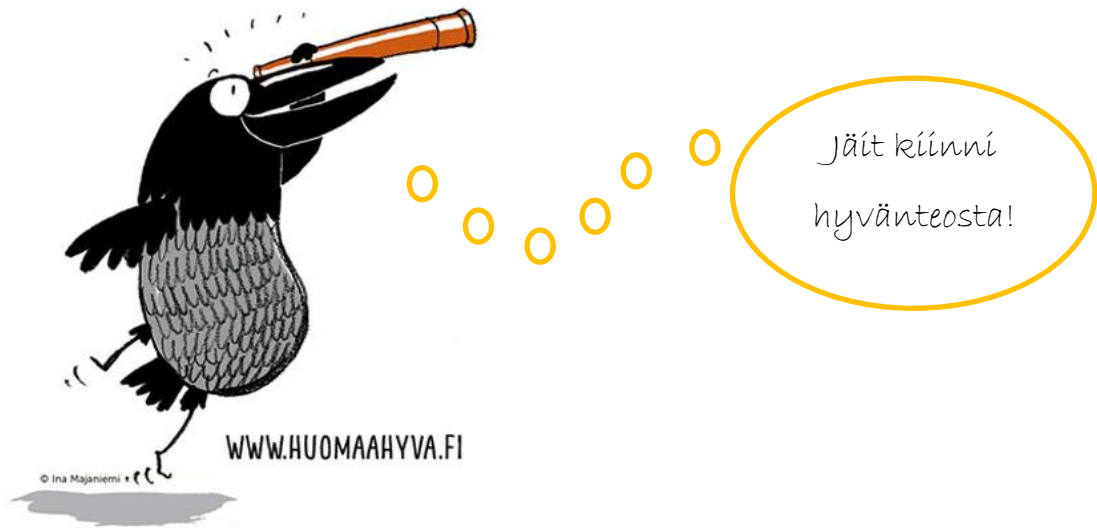
Omien vahvuuksien löytäminen ja nimeäminen tukevat itsessä olevan potentiaalın tutkimista ja toteuttamista.

Vahvuudet ovat **voimavara vaikeina hetkinä**. Kun tuntee omat vahvuutensa, niitä voi käyttää apuna vaikeuksia kohdatessa.

Mihin kiinnitämme huomiomme, voimistuu niin hyvässä kuin pahassa. **Vahvuussanat ohjaavat huomaamaan hyvää**.

Vahvuudet tuovat elämään iloa, merkitystä ja suuntaa sekä tarjoavat **onnistumisen kokemuksia**.

Tietoisesti käytettynä vahvuuskieli ja –sanat ohjaavat huomaamaan myönteisiä puolia sekä itsestä että toisista.



### Vinkkejä kotiin:

- Tunnista ja sanallista lapsen vahvuuksia.
- Oikealla vahvuudella on kolme puolta:
  1. suoriutuminen eli pätevyys jossain (missä lapsi on hyvä),
  2. positiiviset tunnekokemukset tämän tekemisen äärellä sekä
  3. aktiivisuus eli oma halu tehdä tätä asiaa usein.
- Anna mikropalautetta jatkuvasti. Pienillä ja oikea-aikaisilla kehuilla on valtava voima.
- Kehu asiasta, ”hyvähyvä”-kommentit menettävät nopeasti tehonsa.
- Tarjoa ratkaisuja ja myönteisiä toimintamalleja kieltämisen sijaan.
- Kannusta uusien taitojen opettelussa sitkeyteen.
- Viestitä lapselle, että uskot hänen onnistumiseensa.
- Vahvuuksia kuvaavat sanat ovat aluksi vaikeita lapselle. Hän ei voi ymmärtää mitä ovat itsesäätely tai sinnikkyys, mutta kun aikuinen näkee niitä taitoja käytettävän, hän konkretisoi ne lapselle sanallistamalla lapsen toiminnan.
- Kirjoittakaa ja laittakaa jokaisen perheenjäsenen vahvuudet näkyväälle paikalle kotona! Niistä voi tehdä vaikkapa omanlaiset taulut.
- Miettikää yhdessä, mitä vahvuuksia oli elokuvan, ohjelman tai kirjan hahmoilla.
- Pohtikaa lapsen mennessä nukkumaan tai perheen yhteisellä ruokailulla, missä kukin tänään onnistui ja mitä hyvää he näkivät/kokivat päivän aikana.

**Voimavahvuudet** eli sinnikkyys, itsesäätely ja myötätunto ovat mahdollistajia. Niitä voi oppia, opettaa ja käyttää päivittäin. Voimavahvuuksia käyttämällä voi sankaroitua, olla oma itsensä parhaimmassa muodossa.

### Sinnikkyys:

Pitkäkestoista työskentelyä kohti tavoitteita.

Jatkamista kohti tavoitetta, vaikka tulee vastoinkäymisiä tai onnistuminen ei ole taattua.

Toipumista vastoinkäymisistä.

Menestyksen avain elämän eri osa-alueilla.

Kasvaa myönteisen ajattelun ja asenteen myötä.



Kasvaa, kun lapsi löytää intohimonsa, jonka eteen on valmis tekemään paljon töitä.

### Keinoja sinnikkyuden vahvistamiseen:

- Kehu sinnikkästä harjoittelusta ja tekemisestä, ei vain lopputuloksesta!
- Huomaa yrittäminen esim. vaikean lego rakennelman tekeminen tai sukan jalkaan laittaminen.
- Harjoitelkaa sinnikkyyttä lapselle mieluisten asioiden kanssa.
- **Auta lasta arvioimaan, milloin on syytä luovuttaa ja milloin jatkaa.**

### Sinnikkyyttä käsitteleviä kirjoja:

- Ystävyiden metsä: Nalle Puhin tarinoita. Nalle Puhin kurpitsa. Sanoma Media Finland, 2007.
- Harri ja dinot suojelevat eläimiä. Whybrow, Ian; Reynolds, Adrian; Viitanen, Raija. Kustannus-Mäkelä, 2006.
- Sisu kettu ei anna periksi. Anne-Maria Kuusela. Kustannus-Mäkelä Oy, 2017.

**Itsesäätely:**

Itsensä tietoisista ohjaamista kohti tavoitteita.

Vastuuta ohjata omaa toimintaa kuhunkin hetkeen sopivaksi.

Tunteiden säätelyä, huomion ohjausta ja kiusausten vastustamista.

Liittyy hyvinvointiin, menestykseen ja onnellisuuteen.

**Keinoja itsesäätelyn vahvistamiseen:**

- Aikuisen esimerkki ja tuki ovat tärkeitä lapsen itsesäätelykyvyn kehittymiselle.
- Kaikki tunteet ovat sallittuja, mutta itsesäätelyä tarvitaan tunteiden turvallisessa ilmaisussa.
- Löydä omat keinot itsellesi ja lapsellesi, joilla rauhoittua tai pysähtyä esim. kiireessä tai hermostuessa, (kuten hengittely, kymmenen laskeminen, paperin silppuaminen, hyräily, syli.)
- Tehkää perheen oma haaste itsesäätelykyvyn kehittämiseksi, esim.
  - o Minuutin ajan kaikki puhuvat hiljaa tai liikkuvat hiipimällä.
  - o Tänään/tällä viikolla kaikki laittavat kengät omille paikoilleen sisään tultaessa.
- Itsesäätely-akkuja tarvitsee ladata välillä. Kotiin voi tehdä paikan tai esim. korin/laatikon, mistä löytyy tarvittavaa materiaalia latausta varten. Siellä voi olla esimerkiksi mieluisia kuvia, musiikkia, piirustusvälineet, käsillä muovailtavaa, stressipallo, fidget spinner, runoja.

**Itsesäätelyä käsitteleviä kirjoja:**

- o Mindfulness: Tietoisien läsnäolon läpimurto. Sarah Silverton. Schildts & Söderströms, 2013.
- o Elina kesyttää tiikerin. Ben Furman. Lyhytterapiainstituutti, 2001.
- o Molli. Katri Kirkkopelto. Lasten keskus, 2016.



## Myötätunto

Lähimmäisen aitoa kohtaamista ja kuuntelemista.

Itsemyötätunto eli armollisuus itseä kohtaan.

Lisää onnellisuutta sekä itsessä että ympäristössä.

Lisää ihmisen kykyä kompromisseihin, neuvotteluihin ja omista tarpeista joustamiseen.

Pohjautuu empatiaan, mutta vie myös toimintaan ja tekoihin.



### Keinoja myötätunnon vahvistamiseen:

- Ihminen tarvitsee myötätunnon kokemuksia pystyäkseen toteuttamaan myötätuntoa. Ole aidosti kiinnostunut lapsestasi ja osoita hänelle myötätuntoa.
- Miettikää, miten teidän perheessänne myötätunto näkyy? Kuinka sitä voisi lisätä?
- Minkälaisia myötätunnon tekoja eri-ikäiset perheenjäsenet voisivat tehdä?
- Miten voisit käyttää omia vahvuuksiasi toisten auttamiseen?
- Osoittakaa myötätuntoa mm. lohduttamalla surullista, piristämällä väsynyttä/yksinäistä, lahjoittamalla vaatteita hyväntekeväisyyteen.
- Muistakaa myös myötäinto! Iloitkaa toisten onnistumisista.

### Myötätuntoa käsitteleviä kirjoja:

- Mustan kissan hassut tassut. Henna Nevalainen. RV-kirjat, 1993.
- Ystävyyden laiva. Vlasta Baránková. Lasten keskus, 1992.

**Lähteet:**

Lotta Uusitalo-Malmivaara ja Kaisa Vuorinen: HUOMAA HYVÄ!  
Näin ohjaat lasta ja nuorta löytämään luontevahvuutensa. PS-kustannus 2016.

Lotta Uusitalo-Malmivaara ja Kaisa Vuorinen: HUOMAA HYVÄ!  
Vahvuusvariksen bongausopas. PS-kustannus 2017.

Trogen, T. Positiivinen kasvatust (blogi).  
<https://positiivinenkasvatus.com/> 2.2.2018.

Vuorinen, K. <http://kaisavuorinen.com/> 2.2.2018.

**Kuvat:**

Majaniemi, I. <http://kaisavuorinen.com/> 2.2.2018.